

"THE BODIES THAT NEEDED THE SURGERY"

LIHAVUUS RUUMIILLISUUTENA JA ABJEKTINA

CARMEN MARIA MACHADON NOVELLISSA "EIGHT

BITES"

Sara Savolainen
Maisterintutkielma
Kirjallisuus
Musiikin, taiteen ja kulttuurin
tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Sara Savolainen	
Työn nimi "The bodies that needed the surgery" : Lihavuus ruumiillisuutena ja abjektina Carmen Maria Machadon novellissa "Eight Bites"	
Oppiaine Kirjallisuus	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Toukokuu 2022	Sivumäärä 54
Tiivistelmä <p>Tässä tutkielmassa tarkastelen lihavan naisen ruumiillisuutta ja abjektia Carmen Maria Machadon novellissa "Eight Bites" (kokoelmassa <i>Her Body And Other Parties</i>, 2017). Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä toimivat feministinen ruumiillisuudentutkimus ja lihavuustutkimus. Tärkeimmät käsitteet tutkielmassa ovat ruumiinkuva, ruumisnormit ja abjekti. Analysoin aineistoa ruumiinkuvan ja abjektin teorioista käsin käyttäen metodina feminististä analyysia. Tutkielman tavoitteena on eritellä aineistossa esiintyvän lihavan naisen ruumiillisia kokemuksia ja analysoida niitä suhteessa ympäröivän yhteiskunnan vallitseviin ruumisnormeihin. Lisäksi tarkastelen lihavuuteen liittyviä abjektin kokemuksia. Esitän tutkimuksessa seuraavat kysymykset:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Millaisena lihava naisruumis koetaan aineistossa?2. Miten lihavaa ruumista pyritään kontrolloimaan ja muokkaamaan, jotta se mahtuisi ruumisnormien rajoihin?3. Miten abjekti ilmenee aineistossa ja miten se rinnastuu lihavuuteen? <p>Aineiston analyysin olen jakanut kahteen osaan: lihavuuden ruumiillisuutena saamiin merkitysten tarkasteluun sekä lihavuuteen liittyvien abjektien tarkasteluun. Tutkielman analyysi osoittaa, että lihavuus koetaan aineistossa uhkaavana ja ruumiillisuutena, jota tulee muokata kontrolloimisen kautta. Lihavuuden abjektit saavat aineistossa kolme erilaista muotoa: osterit, lihava naisruumis ja tarinamaailmaan ilmestyvä olento.</p> <p>Tarkastelen aineistoa länsimaisen yhteiskunnan ruumisnormien teorian kontekstissa, sillä kulttuurissa vallitsevilla arvoilla on vaikutusta yksilön rakentamaan ruumiinkuvaan. Aineiston voi nähdä linkittyvän nykypäivän Yhdysvaltoihin sen fantastisista piirteistä huolimatta.</p>	
Asiasanat ruumiillisuus, feministinen ruumiillisuudentutkimus, abjekti, lihavuustutkimus, lihavuus, ruumiinkuva, ruumisnormit, feministinen kirjallisuudentutkimus, Carmen Maria Machado, Eight Bites, Her Body And Other Parties	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TEOREETTINEN TAUSTA	7
	2.1 Feministinen ruumiillisuudentutkimus	7
	2.2 Lihavuustutkimus.....	10
	2.3 Ruumiinkuva ja ruumisnormit.....	13
	2.4 Abjekti	17
3	”HER BODY WAS IMPERFECT” : LIHAVA RUUMIILLISUUS NOVELLISSA ”EIGHT BITES”	21
	3.1 Lihavuuden saamat merkitykset	21
	3.2 Ruumiin kontrollointi	27
4	”YOU ARE UNWANTED” : TORJUTTU ABJEKTI.....	33
	4.1 Osterit	33
	4.2 Lihava naisruumis	34
	4.3 Olento lihavuuden abjektina.....	37
5	PÄÄTÄNTÖ.....	43
	LÄHTEET.....	47

1 JOHDANTO

Tarkastelen tässä maisterintutkielmassa lihavan naisen ruumiillisuutta ja abjektia Carmen Maria Machadon (s. 1986) novellissa "Eight Bites", joka on julkaistu novellikokoelmassa *Her Body And Other Parties* (2017; jatkossa HBAOP). Keskityn tutkimuksessa novellin päähenkilön kokemukseen lihavuudesta, hänen ruumiinkuvaansa sekä novellissa esiintyvään abjektiin. Lihavuus on sukupuolittunut ilmiö ja kokemus (Harjunen & Kyrölä 2007, 22; Harjunen 2012, 158), joten tutkimuksessa on olennaista ottaa huomioon päähenkilön naissukupuolisuus¹. Tutkimuksen tärkeimmät käsitteet ovat ruumiinkuva, ruumisnormit ja abjekti.

Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä toimivat feministinen ruumiillisuuden tutkimus sekä lihavuustutkimus. Tutkimusmetodina käytän feminististä analyysia, jossa hyödynnän ruumiinkuvan ja abjektin teorioita. Tutkimuksen tavoitteena on eritellä aineistossa esiintyvän lihavan naisen kokemuksia lihavuudesta ja analysoida niitä suhteessa ympäröivän yhteiskunnan vallitseviin ruumisnormeihin sekä analysoida aineistossa esiintyvää abjektia. Aineiston abjekti saa useampia muotoja, mutta kaikkien voi nähdä kytkeytyvän lihavuuteen. Esitän tutkimuksessa seuraavat kysymykset:

1. Millaisena lihava naisruumis koetaan aineistossa?
2. Miten lihavaa ruumista pyritään kontrolloimaan ja muokkaamaan, jotta se mahtuisi ruumisnormien rajoihin?
3. Miten abjekti ilmenee aineistossa ja miten se rinnastuu lihavuuteen?

Her Body and Other Parties on Machadon esikoisteos, joka sisältää kokonaisuudessaan kahdeksan novellia: "The Husband Stitch", "Inventory", "Mothers", "Especially Heinous", "Real Women Have Bodies", "Eight Bites", "The Resident" ja "Difficult at Parties". Suomeksi novellikokoelma on julkaistu nimellä *Kahdeksan puraisua* (2019).

¹ Käsitän tässä tutkielmassa sukupuolen kulttuurisena konstruktiona ja merkitysrakenteena, joka toteutuu sekä yksilössä elettyinä ruumiillisuutena että yhteiskunnallisena ilmiönä. Nämä tasot vaikuttavat toisiinsa sukupuolta määrittäessä. Lisäksi historiallinen konteksti vaikuttaa aina sukupuoleen ja sukupuolen määrittämisen ymmärtämiseen. (ks. Karkulehto & Rossi 2017, 9.)

Her Body and Other Parties on voittanut muun muassa Shirley Jackson Award (2017), National Book Critics Circle's John Leonard Prize (2017) ja American Booksellers Association's Indies Choice Book Awards (2018) -palkinnot. Niin ikään teos on ollut finalistina muun muassa National Book Award, Kirkus Prize ja LA Times Book Prize Art Seidenbaum Award for First Fiction -palkinnoissa. Teoksesta on tällä hetkellä tekeillä televisiosarja. (Machado 2022a; Machado 2022c.) Esikoisteoksen jälkeen Machado on julkaissut suosiota ja palkintoja keränneen, kokeellista kerrontaa hyödyntävän omaelämäkerran *In the Dream House* (2019) sekä sarjakuvakokoelman *The Low, Low Woods* (2020). Tämän lisäksi Machado kirjoittaa muun muassa esseitä, fiktiota ja kritiikkejä eri julkaisijoille. (Machado 2022b; Machado 2022d.)

Her Body and Other Parties -kokoelmassa on mukana kokeellisuutta, joka näkyy muun muassa kahdessa novellissa listaustyyllisenä kerrontana. Novelleissa on hyödynnetty piirteitä niin saduista, kansantarinoita, kauhu- ja kummitustarinoista kuin urbaaneista legendoistakin. Monien lajien hyödyntäminen on vaikeuttanut Machadon teoksen luokittelmista, johon myös liittyy keinotekoinen niin kutsuttujen taide- ja genrekirjallisuuden vastakkainasettelu (ks. Klus 2019, 51–57). Tässä tutkielmassa luokittelen novellikokoelman spekulatiiviseen fiktion kuuluvaksi, juuri edellä mainittujen piirteiden ja realistisuutta rikkovien yksityiskohtien ² kautta. Spekulatiivisen fiktion voi ajatella toimivan kattoterminä esimerkiksi fantasian, kauhukirjallisuuden, tieteiskirjallisuuden ja maagisen realismin lajeille. Olennaista spekulatiivisessa fiktiossa on tunnetun todellisuutemme rajoja rikkovat piirteet, jotka ovat keskeisiä teoksen kokonaisuudessa. Spekulatiivisessa fiktiossa usein hyödynnetään monia genrejä, jolloin käsitettä käytetään yleensä silloin, kun teos ei selkeästi määriy muuhun yksittäiseen genreen. (Sisättö 2015, 11–12.) Kattoterminä toiminen antaa spekulatiiviselle fiktiolle mahdollisuuden yhdistellä eri lajeja, joten siksi koen sen toimivaksi kategoriaksi Machadon teokselle. Tutkimukseni kannalta on olennaisinta ottaa huomioon "Eight Bites" -novellissa esiintyvät realistisuutta

² Kokoelmassa ilmenevien realistisuutta rikkovien piirteiden voisi myös luokitella maagiseksi realismiksi ottaen huomioon Machadon latinalais-amerikkalaiset juuret.

rikkovat yksityiskohdat, sillä ne ovat keskeisiä tekstin kokonaisuuden ja täten analyysini kannalta.

Spekulatiivisen fiktion keinoin novelleissa kuvataan naisruumiiden kokemuksia nykyajan länsimaisessa yhteiskunnassa. Jo kokoelman nimi antaa viitteitä novellien teemoista: Nimen alkuosa "Her Body" paljastaa kyseessä olevan naisen ruumis ja loppuosa "Other Parties" voi viitata niin muihin juhliin kuin muihin osapuoliin tai puolueisiin. Kokoelman keskeisiä teemoja ovatkin yhtäältä naisen ruumiillinen nautinto ja seksuaalisuus, ja toisaalta kysymys siitä, kenellä on oikeus naisruumiiseen ja siihen liittyviin päätöksiin. Ruumiillisen ilon ja nautinnon lisäksi novelleissa nostetaan esiin naisruumiiden kokemat uhkat, kärsimys ja väkivalta. Juuri erilaiset naisten ruumiilliset kokemukset punovat jokaista tekstiä yhteen.

"Eight Bites" -novellissa nimettömäksi jäävä päähenkilö ja ensimmäisen persoonan kertoja on lihava nainen, joka menee lihavuusleikkaukseen laihtuakseen. Nainen on tyytymätön ruumiiseensa ja on ennen leikkausta yrittänyt laihtua kahdeksan palan dieetillä. Kertoja ei kuitenkaan kykene rajoittamaan syömistään vain kahdeksaan suupalaan jokaisella aterialla, joten hänen dieettinsä ei onnistu. Kuten Woodard (2020, 40–41) on nostanut esiin, novellissa ei tuoda päähenkilöstä esille kuin tämän viha ruumistaan kohtaan, vaikea suhde tyttärensä Caliin sekä tämän kolme nimetöntä sisarta³. Kertojan siskot ovat yhtä lailla olleet lihavia, ja he kaikki ovat menneet tahoillaan lihavuusleikkaukseen. Heistä inspiroituneena ja ruumistaan kohtaan kokeman kyllästymisen motivoimana nainen valitsee itsekin operaation. Laihduttuaan toimenpiteen jälkeen nainen huomaa talossaan liikkuvan epämääräisen olennon. Olennon epämääräisyys syntyy siitä, että se on epämiellyttävä ja muodoton olento, jolla ei ole luita, silmiä tai suuta. Olento paljastuu naisen entisen lihavuuden ilmentymäksi. Täten tulkitsen olentoa naisen lihavuuden abjektin konkreettisena ruumiillistumana.

³ Päähenkilön kolme sisarta on yksi esimerkki kokoelmassa ilmenevistä sadunomaisista piirteistä. Sisaret ovat kuin saduissa esiintyvä kuoro, joka taustoittaa päähenkilön kokemuksia.

Novellissa paneudutaan naisen ruumiillisuuteen suhteessa länsimaisessa yhteiskunnassa vallitseviin ruumisnormeihin lihavuuden näkökulmasta. Teksti ottaa kantaa nykypäivän ilmiöihin lihavuuden stigmatisoinnista ja kehopositiivisuudesta. Teemaa alleviivaa se, kuinka päähenkilölle ei ole juuri annettu persoonan piirteitä, vaan hän on lihava nainen, jolla on vaikea suhde tyttäreensä. Naisen motiiveissa mennä lihavuusleikkaukseen ja laihtua on vahvasti esillä halu mahtua ruumisnormien rajojen sisään. Novellikokoelman fantastisista piirteistä huolimatta tekstien voi nähdä kiinnittyvän nykyaikaan ja länsimaiseen yhteiskuntaan. "Eight Bites" -novellissa tätä vahvistaa esimerkiksi novellin miljöönä toimiva Cape Cod, joka on todellinen kaupunki Yhdysvalloissa. Täten on hedelmällistä, että analysoin ja tulkitsen aineistoa lähihistorian ja nykyhetken ruumisnormien tutkimusta sivuten.

Kiinnostuin Machadon teoksesta sen runsaan ruumiillisuuden kuvauksen ja vahvan queer-näkökulman takia. Päädyin rajaamaan aineistoni yhteen tekstiin kokoelmasta, jolloin analyysi ei jää vain pintapuoliseksi raapaisuksi. Aineiston valintaan vaikutti tekstissä esiintyvä realismia rikkova objekti ja lihavuus suhteessa länsimaisiin ruumisnormeihin. Lihavuus on edelleen vahvasti stigmatisoitu kulttuurissamme, ja läskifobia runsaana ilmenevä ilmiö (ks. esim. Omaheimo 2022). Tutkimusasetelmani on perusteltu sekä aineiston että aiemman tutkimuksen näkökulmasta: Ruumisnormien rajoja tutkittaessa on enemmän keskitytty tarkastelemaan syömishäiriöitä esittäviä kulttuurisia kuvia kuin ruumisnormit ylittävän lihavuuden tarkasteluun (Kyrölä 2006, 108; Harjunen & Kyrölä 2007, 23–24). Niin ikään objektin ruumiin tutkimusta on enemmän syömishäiriöihin ja kauneusleikkauksiin liittyen (ks. esim. Covino 2004; Mikkola 2012; Halonen & Karkulehto 2017; Storm 2017).

Lihavuuden objektia ovat tarkastelleet muun muassa Lausannen yliopistossa Isis Giraldo (2015), jonka näkökulmana on musta ja lihava naisruumis kolumbialaisessa telenovassa. Le´a Kent (2001) on artikkelissaan tutkinut lihavuuden objektin haastamista zine-lehdessä ja kaksi esseetä sisältävässä valokuvakirjassa. Lisäksi J. Brooks Bouson (2009) käsittelee häpeän kautta lihavan naisruumiin objektia kirjansa yhdessä luvussa. Kutzbach ja Mueller (2007) ovat toimittaneet teoksen *The Object of Desire. The Aestheticization of the Unaesthetic in Contemporary Literature and Culture*, jossa

abjektia tutkitaan eri näkökulmista englanninkielisessä kirjallisuudessa ja kulttuurissa. Artikkelikokoelma tuo abjektin tutkimusta esiin esimerkiksi kannibalismien, seksuaalisuuden ja groteskin naisruumiin näkökulmista. Lihavuuden representaatioita on tutkittu muun muassa stigmojen ja läskifobian kautta (ks. esim. Merrell 2018; Murray 2020; Rantalainen 2020) ja erityisesti nuortenkirjallisuudessa (ks. esim. Averill 2016; Shelton 2016; Byers 2017). Elena Levy-Navarro (2010) on toimittanut lihaviiden ruumiiden historiallisia kulttuurisia kuvastoja käsittelevän teoksen *Historicizing Fat in Anglo-american Culture*, josta löytyy artikkeleita myös kirjallisuudesta.

Her Body and Other Parties -novellikokoelmaa on tutkittu monenlaisista näkökulmista käsin. Novelleja on tarkasteltu muun muassa folkloristiikan kautta (ks. Campbell 2019; Hood 2020; Wieckowska 2020) sekä yliluonnollisuuden ja kauhun näkökulmista (ks. Bell 2018; Wilson 2020; Carlsson Pecharrómán 2021). Myös abjektia on tarkasteltu teoksen käsittelyssä, mutta lähinnä kokoelman avausnovellissa "The Husband Stitch" (ks. Fisher 2021; Rousseau 2021). "Eight Bites" -novellia on hieman sivuttu tutkimuksissa (ks. esim. Klus 2019; Woodard 2020), mutta ei abjektin ruumiin näkökulmasta eikä koko novelliin keskittyen. Täten maisterintutkielmani tuo merkittävän lisän novellikokoelmasta tehtyihin tutkimuksiin.

Tutkielmani lähtee liikkeelle teoreettisen viitekehyksen taustoittamisesta. Seuraavassa luvussa esittelen ensin feministisen ruumiillisuudentutkimuksen ja lihavuustutkimuksen sekä selitän näihin liittyvät käsitteet ruumiinkuva ja ruumisnormit. Näiden jälkeen määrittelen vielä luvussa 2 abjektin käsitteen, jota käytän yhtä lailla ruumiillisuuden tarkasteluun. Kolmannessa luvussa siirryn aineiston analyysiin, aloittaen lihavuuden ruumiillisuuden saamista merkityksistä. Tarkastelen päähenkilön ruumiinkuvaa ja ruumiillista suhdetta kulttuurin ruumisnormeihin. Luvun toisessa osassa käsittelen novellissa esiintyvää ruumiin kontrollointia. Luvussa 4 analysoin novellissa esiintyvää abjektia. Aloitan abjektin tarkastelun ostereilla, joita kertoja syö eräessä kohtauksessa. Osterit ovat merkittävä osa abjektin käsittelyä, sillä ne vertautuvat novellissa myöhemmin esille tulevaan olentoon. Tätä yhteyttä havainnoin olentoa käsittelevässä alaluvussa. Tätä ennen

analysoin myös yleisesti lihavaan naisruumiiseen kohdistuvaa abjektia. Tutkielman lopuksi tuon vielä kaikki yhteen päätännössä, jossa pohdin tutkimustulosten suhdetta laajempaan yhteiskunnalliseen diskurssiin.

2 TOOREETTINEN TAUSTA

Tässä luvussa esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen ja keskeiset käsitteet. Aloitan esittelemällä feministisen ruumiillisuudentutkimuksen sekä lihavuustutkimuksen taustaa, ja näihin liittyen käsitteet ruumiinkuva ja ruumisnormit. Sen jälkeen määrittelen abjektin käsitteen hyödyntäen erityisesti Julia Kristevan teoriaa.

2.1 Feministinen ruumiillisuudentutkimus

Ruumiillisuuden tutkiminen on ollut aina keskeinen osa feminististä tutkimusta. Ruumiin käsitettä lähestytään eri tieteenaloilla eri tavoin: Lääke- ja luonnontieteellisesti ruumis voidaan nähdä biologis-anatomisena tai fyysikemiallisena organismina. Väestöpoliittisesti ja seksologisesti ruumis taas voidaan nähdä välineenä ja teologis-filosofisesti symbolina tai metaforana. Diskursiivisesta ja visuaalisesta näkökulmasta ruumista voidaan lähestyä tekstinä tai pintana. Ruumis on käsitteenä kulttuurisesti määritelty ja tuotettu. (Palin 2004, 225–226.)

Feministinen tutkimus keskittyy ruumiin politiikkaan eli esimerkiksi oikeuteen omasta ruumiista. Viimeisten vuosikymmenten aikana ruumiillisuuden kuvaukset ovat lisääntyneet mediassa, jonka seurauksena ruumiillisuuden tutkimus on lisääntynyt. 1980-luvulta lähtien ruumiillisuuden tutkimus onkin noussut keskiöön ihan uudella tavalla. Ihminen on alettu nähdä entistä enemmän ruumiillisena subjektina, joka on yhtä aikaa aktiivinen ja osallistuva minä kuin kulttuurinsa "tuote" eli ruumis, jossa näkyy ympäröivän kulttuurin vaikutukset. (Heinämaa, Reuter & Saarikangas 1997, 7.) Ruumis on yhteiskunnan ja yksilön, luonnon ja kulttuurin sekä instituutioiden ja halujen risteymäkohta (Jokinen, Kaskisaari & Husso 2004, 8). Nämä risteymät vaikuttavat subjektin muotoutumiseen. Sukupuoli sekä ruumiin koko ja muoto vaikuttavat siihen, miten subjekti hahmottaa minuutensa ja toimijuutensa. (Harjunen 2007, 207.)

Ruumiillisuudentutkimus on pyrkinyt vakiintuneiden vastakkainasettelujen purkamisen lisäksi tuomaan esille ruumiita muokkaavia tapoja sekä ruumiiseen kohdistuvia yhteiskunnallisia paineita, vallankäyttöä sekä valintojen mahdollisuuksia. Ruumiillisuudentutkimuksessa on tutkittu niin ruumiinfenomenologiaa, ruumiiden representaatioita ja ruumiiden saamia merkityksiä kuin vallan vaikutuksiakin ruumiisiin. Tutkimuksissa on niin ikään tarkasteltu marginalisoituja ruumiita, jotka poikkeavat niin sanotusta normaalina pidetystä ruumiista. (Karkulehto & Leppihalme 2002, 8–9.)

Ruumiinfenomenologia tarjoaa tavan nähdä ruumis merkityksen pohjana ja toimivana subjektina. Ruumiiden kautta koemme kokemukset, esimerkiksi aisteilla ja havainnoilla. Ruumis nähdään ensisijaisesti elävänä ja aistivana ruumiina ja vasta sitten biologisesta näkökulmasta. (Heinämaa, Reuter & Saarikangas 1997, 11; Heinämaa 2017, 9–11.) Ruumiinfenomenologiassa nähdään, että ruumis paikantuu maailmaan ja vastavuoroisesti maailma paikantuu ruumiiseen, jolloin kumpaakaan ei muodostu ilman toista (Reuter 1997, 137; Heinämaa 2017, 12). Yksilö on siis subjekti, johon ympäröivä maailma kyllä vaikuttaa, mutta jolla on kuitenkin itsellään lopullinen päätösvalta. Ihminen on kulttuurisesti ja sosiaalisesti rajattu, mutta subjekti on aina intentionaalinen toimija, joka kykenee rajojen piirtämiseen ja rikkomiseen. Yksilö on vuorovaikutussuhteessa ympäristöönsä, jolloin ympäristöllä on muokkaava vaikutus yksilöön. Kuitenkin ihminen on aina ruumiillinen subjekti, joka muodostaa kulttuurisen ja yksilöllisen yhdistäviä merkitysrakenteita. Täten ruumiilla säilyy aina intentionaalinen subjektin toimijuus. (Reuter 1997, 137–138.) Subjekti ei vain sisäistä tai hylkää kulttuurisia diskursseja, vaan elää, tuntee ja käsittelee niitä monitahoisesti (Kyrölä & Harjunen 2017, 105).

Ruumiinfenomenologia ottaa huomioon ruumiillisuuden eri muodot – ruumiina olemisen kaksi tapaa ”being a body” (subjekti on ruumis) ja ”having a body” (subjektilla on ruumis) sekä ruumiina muuttumisen eli ”transforming as a body” – tuoden feministiseen tutkimukseen monitahoisemmat analyysitavat (Heinämaa 2017, 13). Lihavuuden tarkastelussa nämä kaikki muodot tuovat olennaisia huomioita esiin. ”Eight Bites” -novellin päähenkilöllä on lihava ruumis, jota hän ei kuitenkaan

koe "oikeaksi" ruumiikseen. Tekstissä näkyy myös toivottu ruumiin muuttuminen lihavasta hoikaksi. Nämä muodot tuovat analyysiin eri kerroksia tarkastellessani naisen ruumiinkuvaa.

Palin (2004, 240) nostaa esiin, kuinka ruumiillista olemassaoloa ymmärretään usein ulkonäön kautta, vaikka se voitaisiin nähdä myös sisäisenä tilana tai toiminnallisena alueena. Ruumiskokemus paikantuu aina konkreettiseen tilaan, jolloin ruumis ja tila rakentuvat suhteessa toisiinsa. Naiset ja miehet asettuvat tilaan ja ottavat sen haltuun eri tavoin. Täten keskeinen feministinen argumentti tiedon kokemuksellisuudesta ja paikantuneisuudesta konkretisoituu ruumiillisuuden problematiikassa. (Palin 2004, 240.) Ruumiinkuvan käsitteessä otetaan nämä seikat huomioon, kun yksilön ruumiinkuvan muodostumiseen ei vaikuta vain tämän ulkonäkö. Palaan ruumiinkuvaan myöhempänä luvussa 2.3.

Kyrölä (2006, 108) esittää ruumiillisuuden feministiseen lähestymistapaan kolmea tasoa: ensimmäisellä tasolla ovat todelliset elävät ruumiit, toisella tasolla ruumiin representaatiot sekä median ja kulttuurin välittämät kuvat ruumiista ja kolmannella tasolla ovat yksilön oma ruumiinkuva eli miten yksilö itse näkee ruumiinsa ja miten suhteuttaa sen median ja kulttuurin esittämiin kuviin. Nämä kolme tasoa eivät ole erillisiä, vaan ne ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa (Kyrölä 2006, 108). Tutkielmani kohteena on tekstissä esiintyvä ruumis, mutta representaation avulla tekstuaalisen ruumiin voi nähdä heijastavan konkreettisia ruumiita. Tekstuaaliset ruumiit vaikuttavat siihen, miten materiaalisia ruumiita ymmärretään ja kohdellaan. Rossi (2010, 261) esittää kulttuurintutkimuksellisesta näkökulmasta katsottuna representaation poliittiseksi, sillä representaatiot vaikuttavat meitä ympäröiviin kulttuurisiin ajattelutapoihin. Tästä syystä representaatiotutkimus on olennainen osa kulttuurintutkimusta, kun sen sisällä tutkitaan kulttuurisia merkityksiä, merkkejä ja tekstejä (Rossi 2010, 261).

Representaatiolla tarkoitetaan esitystä tai uudelleen esittämistä. Usein representaatio määritellään saman aikaisesti esittäväksi, edustavaksi sekä tuottavaksi esitykseksi. Representaatioissa esimerkiksi erilaiset kuvat, kulttuurituotteet ja merkit esittävät

jotain itsensä ulkopuolista ja näin ne osallistuvat siihen, miten ihmiset hahmottavat ympäröivää yhteiskuntaa ja kulttuuria. Representaatiot eivät pelkästään kerro yhteiskunnassa vallitsevista arvoista, vaan myös osallistuvat niiden muotoutumiseen. Representaatiotutkimuksissa keskitytään tutkimaan mitä representaatiot kertovat esitetystä kohteestaan ja miten representaatiot vaikuttavat tulkintoihin ja ajatuksiin kohteistaan. (Knuuttila & Lehtinen, 2010, 7, 10–11; Paasonen 2010, 40–41.) Täten ruumis on läsnä konkreettisten ruumiiden lisäksi representaatioissa.

2.2 Lihavuustutkimus

2000-luvun alussa keskustelu lihavuudesta lisääntyi voimakkaasti. Yhteiskuntatieteellistä tutkimusta aiheesta ei juuri tuolloin ollut, jolloin keskustelu keskittyi lähinnä lääketieteelliseen puoleen. Lääketieteellinen tutkimus kuitenkin korosti lihavuutta terveyttä uhkaavana ilmiönä, jolloin yleisen keskustelun sävyksi muotoutui pelko lihavuudesta kaikkialle levittyvänä epidemiana. Tähän näkökulmaan painottunut keskustelu aiheutti sen, että lihavat ihmiset alettiin nähdä ongelmallisesti ja heidän sosiaalista, henkistä ja moraalista kykeneväisyyttä kyseenalaistettiin. Lääketieteeseen perustuvaa lihavuustutkimusta on kritisoitu siitä, ettei se ota huomioon lihavuuden kulttuurisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. (Harjunen 2012, 153–155.)

Harjunen (2012, 155–156) toteaa tämän julkisen keskustelun lihavuudesta saaneen aikaan ikään kuin moraalisen paniikin. Tähän ovat vaikuttaneet niin kritiikitön suhtautuminen lääketieteelliseen lihavuustutkimukseen kuin median tapakin osallistua keskusteluun. Lihavat ihmiset niputettiin yhdeksi ryhmäksi, jonka ruumiillinen koko koettiin uhkaavaksi. Näin lihavuus alettiin nähdä esimerkiksi koko kansanterveyttä uhkaavana asiana, ja lihavat moraalisesti vastuuttomina. Yksilön tasolla lihavuuden ja ihmisen negatiivisiksi koettujen ominaisuuksien välille vedettiin suoraa yhteyksiä. Ruumiillisuuden ja ruumiin koon nähtiin kertovan yksilön sosiaalisista ja moraalisisista ominaisuuksista. (Harjunen 2012, 155–157.) Täten keskustelu jäi yksipuoliseksi ja lihavuutta stigmatisoivaksi.

2000-luvun alun jälkeen akateeminen lihavuustutkimus alkoi kuitenkin lisääntyä myös muillakin kuin lääketieteellisellä aloilla, muun muassa humanistisissa tieteissä sekä yhteiskunta- ja liikuntatieteissä. Näin on syntynyt monitieteellinen lihavuuteen liittyvä tutkimusala, jota kutsutaan joko lihavuustutkimukseksi tai kriittiseksi lihavuustutkimukseksi. (Harjunen 2012, 153.) Lihavuustutkimuksen piirissä kritisoidaan lääketieteellisen lihavuustutkimuksen tapaa jättää huomioimatta lihavuuden kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys sekä yksilön ulkopuolella olevat syyt lihavuudelle (Harjunen 2012, 154). Täten lihavuustutkimus pyrkii ottamaan huomioon lihavuuden kulttuuriset ja sosiaaliset puolet, sillä lihavuus on monimerkityksellinen ruumiillinen ja yhteiskunnallinen ilmiö (Harjunen & Kyrölä 2007, 9). Liitän tämän tutkielman tähän monitieteellisen lihavuustutkimuksen kontekstiin.

Monitieteinen lihavuustutkimus ei näe lihavuutta ongelmana, joka tulisi ratkaista. Sen sijaan ala keskittyy tarkastelemaan lihavuuden merkityksellistämisen tapoja ja sosiaalista rakentamista, lihavuuden stigmatisoinnin seurauksia sekä lihavuuden kulttuurisia merkityksiä ja henkilökohtaisia kokemuksia. (Harjunen & Kyrölä 2007, 10; Harjunen 2012, 154.) Lisäksi alalla otetaan keskiöön se, miten lihavuus on sukupuolittunut kokemus sekä kulttuurisesti tuotettu ilmiö ja kategoria. Queer-tutkimuksen tapaan lihavuustutkimus pyrkii purkamaan normeja ja käsitteellistämään uudestaan lihavan käsitettä. (Kyrölä & Harjunen 2017, 100.) Lihavuustutkimuksessa ei siis nähdä lihavuutta muutosta kaipaavana asiana, kuten lääketieteellinen tutkimus on lihavuuden nähnyt.

Lihavuustutkimuksen parissa pyritään välttämään käsitteiden ylipainoinen (overweight) ja liikalihavuus (obesity) käyttämistä. Sen sijaan alalla suositaan sanaa lihava (fat), jotta tutkimuksissa otetaan huomioon lihavuuden sosiaalis-kulttuurinen merkitys. Käsitteet ylipainoinen ja liikalihavuus viittaavat enemmän lääketieteellisen tapaan ymmärtää lihavuus painoindeksi⁴ kautta, mikä ei ota huomioon kulttuurista tapaa ymmärtää lihavuus normit ylittävänä ruumiin kokona. Lihava-sanan käytöllä

⁴ Painoindeksin ongelmallisuudesta ks. esim. Harjunen & Kyrölä 2007; Grogan 2008, 13–15; Harjunen 2017, 38–42.

vältetään myös ”yli” ja ”liika” -sanojen yhdistäminen lihavuuteen, eli ajatus, että lihava olisi jotain ”liikaa” tai siinä olisi jotain ”yli” olevaa. Lisäksi lihavuustutkimus muun muassa pyrkii nykypäivänä vakinaistamaan lihava-sanana neutraalina käsitteenä ja purkamaan siitä negatiiviset mielleyhtymät. (Harjunen & Kyrölä 2007, 15–16.) Tästä syystä käytän itsekkin tutkielmassani käsitettä lihava, jonka näen neutraalina sanana.

Lihavuutta ei tule ymmärtää vain lukuna tai mittatuloksena, sillä lihavuuden määrittelyyn vaikuttaa yhtä lailla kulttuurisesti tuotettu ymmärrys siitä mitä näemme normaalina tai epänormaalina sekä hyväksyttävänä tai epähyväksyttävänä ruumiina (Harjunen 2012, 158). Normaalipainoisuus ja lihavuus ovat siis sosiaalisesti luotuja ja ylläpidettyjä kategorioita eli sosiaalisia konstruktioita (Harjunen 2004, 243–244). Arjessa ihmistä ei määritellä lihavaksi numeerisella mittaustuloksella vaan sen perusteella, kuinka paljon subjekti poikkeaa yhteiskunnan ruumisnormista (Cooper 1998, 9–10; Harjunen 2007, 205:n mukaan).

Lihavuus vaikuttaa muiden ruumiillisten ominaisuuksien lailla subjektin tapaan hahmottaa identiteettiään. Mitään muuta ruumiillista ominaisuutta ei kuitenkaan nähdä lihavuuden lailla ihmisen omana syynä. (Harjunen 2007, 10.) Lisäksi lihavuus on tilana vahvasti medikalisoitu, jolloin se nähdään sairauden kaltaisena tilana. Tämä vaikuttaa lihavuuden kokemuksen ymmärtämiseen ja subjektin omaan ruumiinkuvaan. (Harjunen 2007, 209.) Lihavuuden ruumiinkuvalla on täten vahvat yhteydet lihavaa ympäröivään kulttuuriin.

Lihavan ruumiin kokeminen sosiaalisesti ei-hyväksyttävänä ja ei-normaalina ruumiina on johtanut lihavuuden stigmatisointiin yhteiskunnassa. Kun lihavuuden ajatellaan olevan itse aiheutettua, se nähdään yksilön henkilökohtaisena epäonnistuneena painonhallintana. (Harjunen 244–245.) Ajatukset lihavuudesta ihmisen epäonnistuneena kontrollin hallintana ylläpitävät lihavuusstigmaa (Grogan 2008, 11). Pohjimmiltaan stigmatisoinnissa on kyse vallasta ja oikeudesta määrittää rajat hyväksyttävälle ruumiille, käytökselle ja elämäntyyliille (Harjunen 2004, 258). Stigmatisointi vaikuttaa siihen, kuinka ihmiset – niin yksilö itse kuin muutkin ihmiset

- hahmottavat lihavuutta. Lihavuuden stigmatisointi on johtanut konkreettisiin negatiivisiin seurauksiin lihavilla ihmisillä. Näitä sosiaalisia ja psykologisia seurauksia ovat syrjintä, torjunta ja marginalisointi. (Harjunen 2004, 245.)

Tutkimuksissa on todettu lihavuuden olevan sukupuolittunut ilmiö ja kokemus, sillä lihavuudella on todettu olevan enemmän negatiivisia vaikutuksia naisen elämään kuin miehen. Lihavuuteen liitettäviä negatiivisia mielikuvia kohdistetaan enemmän lihaviin naisiin kuin miehiin. Näitä mielikuvia ovat ajatukset lihavista vähemmän viehättävinä, älykkäinä ja itsevarmoina sekä onnettomampina ja laiskempina kuin hoikat ihmiset. Negatiiviset mielikuvat vaikuttavat siihen, kuinka naisilla korostuu kokemuksissaan lihavuuden sosiaaliset merkitykset. Usein naisten tärkein syy laihduttamiseen on sosiaalisen hyväksyttävyyden parantaminen, jättäen terveyssyyt taka-alalle. Sosiaalisen hyväksyttävyyden nähdään parantuvan sillä, että oma ruumis mahtuu yhteiskunnassa vallitseviin ruumisnormeihin. (Harjunen & Kyrölä 2007, 22; Grogan 2008, 10–11; Harjunen 2012, 158–159; ks. myös Harjunen 2002; Harjunen 2007; Harjunen 2009.)

Lihavuuden kokemusten merkityksiä tutkiessa on tärkeää ottaa huomioon intersektionaalisuus, sillä sukupuoli ei ole ainoa kategoria, joka vaikuttaa niihin. Tutkimuksissa on todettu myös iän, yhteiskuntaluokan, sosioekonomisen aseman, etnisen taustan ja perhesuhteiden merkitysten vaikuttavan yksilön kokemuksiin lihavana elämisestä. (ks. Harjunen 2012.) Tässä tutkielmassa otan lihavuuden tarkastelussa huomioon novellin päähenkilön sukupuolen ja perhesuhteiden merkitykset. Muita kategorioita ei novellissa tule eksplisiittisesti esille⁵.

2.3 Ruumiinkuva ja ruumisnormit

Ruumiinkuvalla tarkoitetaan yksilön henkilökohtaista kokemusta ja käsitystä omasta ruumiista, sen koosta, muodosta ja viehättävyydestä. Ruumiinkuvaan yhdistyy

⁵ "Eight Bites" -novellissa ei eksplisiittisesti mainita päähenkilön etnistä taustaa. Lukija voisi rinnastaa päähenkilön taustan Machadon latinalais-amerikkalaisuuteen, mutta minä en aio sitä oletusta tässä tutkielmassa tehdä. Novellissa ei myöskään tuoda esille merkittäviä vaikutuksia päähenkilön etnisellä taustalla lihavuuden kokemiseen.

yksilön kokemuksen rinnalle yhteiskunnan kulttuurinen kuva ruumiillisuudesta. Esimerkiksi median esittämät kuvat ruumisnormeista ja -ihanteista vaikuttavat yksilön kokemukseen niin sanotusta hyvästä ruumiista. (Kyrölä 2006, 108.)

Kauneusihanteet ja ruumiiseen liittyvät normit vaihtelevat ajan ja kulttuurin mukaan. Ruumisnormit ovat 2000-luvun alussa nousseet sekä lihavuustutkimuksen että feministisen ruumiillisuudentutkimuksen keskeisiksi aiheiksi. Ruumisnormeja tutkiessa on pohdittu ruumiiden luokitteluja ja rajoja, kuten esimerkiksi missä menee lihavan ruumiin määrittelyn raja, miten näitä rajoja tuotetaan ja miten niitä voitaisiin purkaa. Tämän lisäksi tutkimukset ovat keskittyneet ruumiiden sisäisiin rajoihin eli mitkä käsitetään ruumiissa olennaisiksi osiksi ja mitkä ruumiista poistettaviksi osiksi. (Harjunen & Kyrölä 2007, 22, 29.) "Eight Bites" -novellissa tulee mielenkiintoinen näkökulma ruumiin olennaisiin ja poistettaviin osiin. Novellin päähenkilö menee lihavuusleikkaukseen, jotta pääsisi eroon ruumiissaan olevasta niin sanotusta ylimääräisestä osasta, joka usein "läskiksi" koetaan (vrt. Harjunen & Kyrölä 2007, 29). Samanaikaisesti nainen on valmis luopumaan suuresta osasta vatsalaukkuaan ja sen normaalista toiminnasta, sillä lihavuusleikkauksessa nimenomaan leikataan vatsalaukkua pienemmäksi (ks. Mustajoki 2020). Päähenkilö kokee laihtumisen tärkeämpänä kuin vatsalaukun normaalin toiminnan. Operaation käynyt läpi ihminen laihtuu nimenomaan sen seurauksena, ettei pysty enää syömään normaalia määriä ruokaa.

Erityisesti naisen ruumis on länsimaisessa yhteiskunnassa normatiivisen kontrollin alaisena. Naisen ulkonäkö ja ruumis määrittävät edelleen paljon naisen sosiaalista statusta ja arvoa. Ruumisnormeihin kuuluu terveellisen näköinen ruumis. Lihava ruumis nähdään taas automaattisesti epäterveellisenä, joten lihavuutta pidetään sairautena. Juuri terveelliseltä näyttäminen on länsimaisessa kulttuurissa tärkeää, ei niinkään terveellisenä oleminen. (Harjunen 2017, 10, 12, 29.)

Länsimaisessa yhteiskunnassa naisen ruumisnormi on tällä hetkellä hoikka ja atleettinen. Hoikkuus yhdistetään yksilössä onnellisuuden, terveyden, sosiaalisen hyväksyttävyyden ja menestymisen ominaisuuksiin. Jos ihminen ei mahdu tähän

ruumisnormiin, hänen ruumiinsa nähdään outona ja epäviehättävänä. Harvalla ihmisellä kuitenkaan on luonnostaan hoikka ja atleettinen ruumis, joten se saavutetaan kontrolloimalla ruumista esimerkiksi liikunnan avulla. Näin hoikkuuteen yhdistetään myös kontrollin hallinta, mikä taas yhdistetään usein menestymiseen. Koska lihava ruumis ei mahdu ruumisnormin rajoihin, siihen yhdistetään kontrollin puute. (Grogan 2008, 9.)

Tutkimuksissa on todettu monien naisten näkevän ideaaliruumiin koon pienempänä kuin he itse ovat. Samaten naisten on todettu haluavan olla hoikempia eli olla lähempänä ideaaliruumiin kokoa. Naisilla on huomattu olevan enemmän tyytymättömyyttä ruumiiseensa kuin miehillä, ja naisten huolet ruumiistaan kohtaan liittyvät nimenomaan lihavuuteen. (ks. Grogan 2008, 43–47.) Lisäksi naisten on huomattu arvioivan oman ruumiinsa koon isommaksi kuin se todellisuudessa on (ks. Grogan 2008, 54–57). Naiset kokevat ruumiinkuvansa ylittävän yhteiskunnassa vallitsevat ruumisnormit, jolloin he eivät koe ruumiidensa olevan niin sanottuja hyviä ruumiita. Kulttuurin luomat stigmat lihavuudesta saavat naiset pelkäämään lihomista.

Naisten ruumiinkuvan muodostumiseen vaikuttaa se, kuinka länsimainen kulttuuri on saanut naiset olemaan tyytymättömiä ruumistaan kohtaan, tarkkailemaan ruumistaan epätäydellisyyksien varalta ja täten olemaan jatkuvassa mahdollisuuden tilassa kehittyä paremmaksi, sekä opettanut naisia, miten katsoa omaa ruumistaan (Bordo 2003, 57). Täten kulttuurin tapa arvioida naisten ruumiita on vaikuttanut siihen, miten naiset kokevat itsensä ”liian lihaviksi” vaikka he eivät olisi lihavia (ks. Bordo 2003, 55–57). Näin lähtökohtaisesti naisen ruumista ei koeta ”hyvänä ruumiina”, vaan ruumiina, jossa on aina parantamisen varaa.

Sekä subjektiivisesti että ruumiillisuus ovat muuttuvia (Harjunen 2007, 207). Nykypäivänä ruumiista on ikään kuin tullut projekti, joka on jatkuvan muokkauksen kohteena (Shilling 1993, 5; Harjunen 2007, 207:n mukaan). Useimmiten tätä ruumiin muokattavuutta on pidetty yksilön mahdollisuutena, mutta lihavien kohdalla kysymys kuitenkin monimutkaistuu. Lihavien kohdalla ruumiin muokkaaminen muuttuu itseilmaisun mahdollisuudesta normatiiviseen pakkoon, sillä lihavien

odotetaan pitävän laihtumista tavoitteenaan. (Harjunen 2007, 207.) Ruumisprojekteilla pyritään usein ideaaliruumiillisuutta kohti. Ruumisprojektien tavoitteena on näyttää hyvältä, mikä yleensä merkitsee mahtumista yhteiskunnassa vallitsevien ruumisnormien rajoihin (Mikkola 2012, 115). Ruumisideaalia pyritään useimmiten saavuttamaan dieettien ja liikunnan avulla, mutta niiden lisäksi viime vuosikymmeninä kosmeettiset leikkaukset ovat lisänneet suosiotaan (Grogan 2008, 57, 68–69). Myös lihavuusleikkauksen voi nähdä tapana saavuttaa ideaaliruumis, vaikka operaatio ei ole samankaltainen kosmeettisten leikkausten kanssa.

Lihavien ruumiinkuvaan liittyy Harjusen (2007, 206) käsitteellistämä lihavuuden kokemuksellisuus välitilana⁶. Hän on tutkimuksissaan todennut, kuinka harva lihava pitää lihavuuttaan pysyvänä ominaisuutena. Suurin osa lihavista on laihduttanut, laihduttaa tai pyrkii laihtumaan. Lisäksi lihavuuden kokeminen välitilana vaikuttaa siihen, kuinka moni lihava ajattelee elämäänsä ”sitten kun” -elämänä, joka alkaa laihtumisen jälkeen. (Harjunen 2007, 206.) Näin ruumisprojekteihin liittyy ideaaliruumiillisuuden lisäksi ajatus ideaaliminästä, joka saavutetaan ideaaliruumiin kanssa samaan aikaan. Lihavuuden kokemiseen välitilana vaikuttaa vahvasti lääketieteellinen ajatus, että lihavasta ruumiista voi tulla normiruumis, jonka yksi määrittävä tekijä on terveys (Harjunen 2007, 210). Lihavuuden käsittäminen välitilana voi estää lihavuuden kokemista positiivisena tai neutraalina ruumiillisuutena (Harjunen 2007, 221). ”Eight Bites” -novellissa välitilan kokemus vaikuttaa abjektin syntyyn, sillä lihavuus koetaan negatiivisena asiana.

Lihavuuden kokeminen välitilana vaikuttaa subjektin käsitykseen minuudesta ja toimijuudesta (Harjunen 2007, 211). Lihavan voi olla vaikea kokea olevansa subjekti, sillä lihavuus usein merkityksellistetään korjattavaksi ongelmaksi (Harjunen 2007, 214). Lihavuus koetaan vääränlaisena subjektiutena, sillä ”oikeanlainen” subjektiutus yhdistetään hoikkaan ruumiiseen. Tällöin lihavuus voi vaikuttaa henkilön toimijuuteen rajoittavasti. Moni lihava kokee, ettei tule täysin hyväksytyksi niin

⁶ Välitilan käsite perustuu liminaalin käsitteeseen, jolla on tarkasteltu siirtymäriittejä. Nykyaikana välitilan käsitettä käytetään myös esimerkiksi sellaisten ilmiöiden tarkasteluun, joihin liittyy poikkeuksellinen ajanjakso henkilön elämässä sekä tila tai kokemus, jossa henkilö jää elämää jäsentävien sosiaalisten normiluokitusten väliin. (Harjunen 2007, 208–209.)

kauan kuin on lihava tai ettei voi tehdä samoja asioita kuin ruumisnormien rajoihin mahtuvat ihmiset. Tämä synnyttää lihavilla "sitten kun" -elämän, jossa tiettyjen asioiden nähdään olevan mahdollisia vasta sen jälkeen, kun yksilö on laihtunut. Moni lihava kokee voivansa ilmentää minuuttaan haluamallaan tavalla vasta kun mahtuu ruumisnormien rajoihin. Näin hoikkuudesta on syntynyt ikään kuin myyttinen olotila, jossa kaikki on mahdollista. (Harjunen 2007, 211–213.)

2.4 Abjekti

Julia Kristeva on käyttänyt teoksessaan *Pouvoirs de l'horreur* (1980; engl. *Powers of Horror*, 1982) abjektin käsitettä kammottavan outouden tarkasteluun. Abjekti on jotain vastenmielistä ja inhottavaa, jonka subjekti tahtoo torjua. Tämän torjutun kohtaaminen saa subjektissa aikaan kammon kokemuksen eli abjektion. (Husso 1994, 7.) Kuitenkin mitään inhottavaa ei itsessään ole; inhottava on vain jotain mikä rikkoo symbolisen systeemin luokitteluja (Kristeva 1982, 92). Abjekti kiehtoo ja se luokin yksilössä vastenmielisyyden lisäksi halua. Subjekti tahtoi hylätä abjektin, mutta kiehtovuus pitää subjektin otteessaan. Lopulta kiehtovuus kääntyy häpeään. (Kristeva 1982, 1, 8.)

Yhtenä esimerkkinä abjektista Kristeva (1982, 2) käyttää ruoan inhoa, joka on hänen mukaansa perustavanlaatuisin abjektion muoto. Oksentaminen ja kakominen suojelevat ihmistä ruoan epäpuhtaudesta. Nämä saavat yksilön tuntemaan, ettei tämä halua mitään osaa tähän epäpuhtaaseen asiaan, mutta ruokaa ei voi toiseuttaa itsestään ja tästä syntyy abjektio. (Kristeva 1982, 2–3.) Husso (1994, 9–10) käyttää tästä esimerkkinä lihan muuttumista abjektiksi kasvissyöjillä.

Kristevalle (1982, 1) abjekti ei ole subjekti eikä objekti. Abjekti ei ole yksilön vertainen subjekti, mutta ei myöskään subjektin edessä oleva objekti (Kristeva 1982, 1). Abjektia ei voida objektivoida, vaikka se uhkaa subjektin minuutta (Arya 2014, 4). Abjektia ei tunnisteta varsinaiseksi asiaksi, mutta sillä on yksi objektin ominaisuus: se on minän vastakohta (Kristeva 1982, 1–2). Subjekti näkee abjektin uhkana ja näin abjektista tulee ikään kuin torjuttu toiseus. "Eight Bites" -novellissa tämä torjuttu toiseus näyttäytyy

lihavuutena. Ruumiin "läskeinä" nähdyt osat torjutaan omasta identiteetistä eikä novellin kertoja tällöin identifioitu lihavaksi vaan näkee oman minuutensa "normaalikokoisena" lihavuuden alla. Torjuttu lihavuus konkretisoituu novellissa torjutuksi toiseudeksi olennon hahmossa.

Abjekti aiheuttaa subjektissa haavoittavuuden tunteen, sillä se uhkaa subjektin rajoja (Arya 2014, 4). Abjektilla on ambivalenttinen luonne: Abjekti pelottaa subjektia, koska sillä on mahdollisuus hajottaa subjektin minuuden yhtenäisyys. Samalla kuitenkin subjekti on lumoutunut abjektin tarjoamasta mahdollisuudesta päästää subjekti minuutensa ytimeen. Abjekti määrittää subjektin identiteettiä ja saa subjektin tuntemaan itsensä enemmän elossa olevaksi. Torjuttu abjekti ei katoa, vaan pysyttelee lähellä ja haastaa subjektin minuuden rajoja. (Arya 2014, 6.)

Husso (1994, 8) selittää, että abjektin kokemuksessa ruumiin ja sielun vastakkainasettelu häviää, sillä ruumista ei voi nähdä enää objektina, jota mieli voi hallita. Abjektiossa järjestyksen ja hallinnan tunteet katoavat (Husso 1994, 9). Abjekti täten muistuttaa, ettei subjekti pysty täysin kontrolloimaan omaa ruumistaan. Mielikuvat lihavista laiskoina ja kykenemättömistä kontrolliin yhdistettynä lihavuuden abjektiin luovat yksilölle tilanteen, jossa ruumiin koko muistuttaa jatkuvasti subjektia hallitsemattomuudesta.

Abjektion synnyttää muun muassa asiat, jotka eivät noudata rajoja eivätkä sääntöjä. Abjektia voi siis yhtä hyvin olla rikolliset, jotka eivät noudata lakeja, mutta myös ruumiista tulevat nesteet, jotka eivät tunnu noudattavat ruumiin rajoja. (Kristeva 1982, 3-4.) Ruumiin nesteet näyttävät subjektille, ettei minuus ole täysin omaa ja puhdasta (Kristeva 1982, 53). Abjekti voi uhkaavuudessaan muistuttaa subjektia elämellisyydestään (Arya 2014, 2). Abjekti laittaa yksilön kohtaamaan häilyvät rajat ihmisten ja eläinten välillä. Abjektion avulla yhteiskunta asettaa rajat ihmisten ja eläinten välille (Kristeva 1982, 12-13.) Abjektiolla pidetään siis yksilöt kurissa. Itsensä hallitsemisen nähdään olevan ihmistä määrittävä tekijä. Eläin ei näe ulosteessaan mitään merkityksiä, mutta ihmiselle uloste voi merkitä abjektia, koska se on ylittänyt sekä ruumiin että puhtauden rajat. "Eight Bites" -novellissa abjekti syntyy, kun kertoja

pyrkii kontrolloimaan ruumistaan, jotta se mahtuisi yhteiskunnassa vallitseviin hyväksyttävän ruumiin rajoihin. Naisen ruumiin koko kuitenkin ylittää nämä rajat, jolloin hän kokee ”yli menevän” osan ruumiistaan abjektina.

Yhteiskunnassa erilaisiksi koetut ihmiset saatetaan stigmatisoida, koska heidän erilaisuuttaan ei ymmärretä tai hyväksytä. Erilaisina pidetyt ihmiset koetaan uhkana, jolloin heidät pyritään pitämään loitolla. Tästä syntyy sosiaalinen abjekti. (Arya 2014, 7.) Nykypäivänä lihavuus koetaan uhkaavana ja lihavat ovat stigmatisoituja yhteiskunnassa. Näin sekä lihavat että lihavuus koetaan abjektina. Lihavuus ei siis itsessään ole abjekti, mutta yhteiskunnan luoma uhkaava kuva tekee siitä abjektin vähentääkseen lihavuuden uhkaavuutta (ks. Arya 2014, 8). Lihavuutta hyljitään, koska se nähdään vastustuksena normatiivisuudelle ja kulttuurisille normeille (Bordo 2003, 203). Näin yksilöä ympäröivä yhteiskunta vaikuttaa lihavuuden abjektin syntymiseen ihmisessä.

Abjektin tutkimiseen ruumiillisuudessa liittyy vahvasti halu. Erityisesti näin on ruumiiseen kohdistuvissa kirurgisissa operaatioissa, sillä tällöin ihmisellä on halu olla muuta kuin mitä on, ja tähän halun kohteeseen ihminen pyrkii leikkauksen avulla. (Covino 2004, 2.) Covino on tarkastellut abjektia ruumista kosmeettisten toimenpiteiden näkökulmasta, mutta ajatuksen voi nähdä pätevän myös lihavuusleikkaukseen. ”Eight Bites” -novellin päähenkilöllä on halu olla hoikka ja mahtua yhteiskunnan ruumisnormeihin. Kertojan on vaikea hyväksyä lihavuuttaan, joten hän yrittää kontrolloida ruumiinsa kokoa kahdeksan palan dieetillä. Kun tämä ei onnistu ja nainen näkee siskojensa laihtuneen lihavuusleikkauksen avulla, hän päättää mennä itsekin operaatioon. Nainen toteuttaa halunsa olla hoikka lihavuusleikkauksella.

Abjektio ruumiissa syntyy tunteesta, etteivät ruumiin tietyt osat kuulu yksilöön ja tämän identiteettiin. Siksi yksilö ei tahdo tunnustaa tiettyjä osia itsessään, jolloin abjektio syntyy. Näin abjekti liittyy esimerkiksi välitilan kokemuksellisuuteen lihavilla. Abjekti muistuttaa yksilöä kuolevaisuudestaan ja materiaalisesta ruumiistaan, jolloin yksilön ja abjektin välille ei voi syntyä selkeää rajaa. (Covino 2004,

4.) Covino (2004, 4) esittää, että yksilöä ympäröivä yhteiskunta ja kauneudenhoitoinstituutiot voivat vaikuttaa abjektion syntyyn, sillä ne viestittävät ruumisnormien ylittävistä ominaisuuksista asioina, jotka kaipaavat muutosta. Kauneudenhoitoinstituutiot markkinoivat palveluitaan apukeinoina abjektioon ja tapana päästä eroon abjektista (Covino 2004, 4). Lihavuuden abjektiossa ihminen voi esimerkiksi pyrkiä kontrolloimaan ruumiinsa kokoa eri tavoin, jotta pääsisi eroon abjektista eli lihavuudesta.

3 "HER BODY WAS IMPERFECT" : LIHAVA RUUMIILLISUUS NOVELLISSA "EIGHT BITES"

Tässä luvussa analysoin novellin päähenkilön antamia merkityksiä lihavuudelle ruumiinkuvan ja ruumiin kontrolloinnin näkökulmista. Tarkastelen samalla kulttuurin ja kertojan perhesuhteiden vaikutuksia sekä ruumiinkuvan muodostumiseen että ruumiin kontrollointiin ja sen normatiivisuuteen. Lisäksi nostan esille hoikkaan ruumiiseen kohdistettuja mielikuvia, sillä ne toimivat vastakkaisena vertauskohteena lihavuuden käsitteellistämiseen.

3.1 Lihavuuden saamat merkitykset

Novellin päähenkilölle lihavuus näyttäytyy ennen kaikkea epänormaalina ruumiillisuutena, jota täytyy kontrolloida. Kontrollin tavoitteena on saada ruumis pienemmäksi, jotta se mahtuisi yhteiskunnan ruumisnormien rajoihin. Nainen kokeekin ruumiinsa ruumiina, joka tarvitsee lihavuusleikkausta:

Who knows where we got it from, though – the bodies that *needed* surgery. It didn't come from our mother, who always looked *normal*, not hearty or curvy or Rubenesque or Midwestern or voluptuous, just normal." (HBAOP, 151, kursiivit lisätty.)

Sitaatissa painottuu, kuinka nainen kokee vain ruumisnormeihin mahtuvan ruumiin normaalina, jolloin lihavuus käsitteellistyy poikkeukselliseksi ruumiillisuudeksi. Lainaus, ja novelli kokonaisuudessaan, esittää monta erilaista sanaa lihavuudelle. Lihavuutta on niin aistillista Peter Paul Rubensin maalaustaitteessa nähtävää lihavuutta kuin kurvikasta tai uhkeakin lihavuutta. Kertojan ruumiinkuvaan on kuitenkin muodostunut ajatus lihavuudesta epähyväksyttävänä.

Kertoja kokee, että lihavuus voisi olla hyväksyttävää, jos se olisi söpöä ja pehmeää, tavalla, jolla kertoja näkee lääkäriinsä U:n: "But she was sweetly plump – why had I skipped over the phase where I was round and unthreatening as a panda, but still

lovely?" (HBAOP, 154). Nainen on omaksunut ajatukset lihavuudesta uhkaavana, jolloin hän yhdistää sen identiteettiinsä. Tohtori U:n lihavuus sen sijaan on lempeän pyöreää, jolloin kertoja kokee sen ihanana. Kertoja kokee ruumiinsa vääränlaisena, koska se on lihava. Lisäksi hän kokee lihavuutensa vääränlaisena, koska se on niin pyöreää ja isoa (vertauksena U:sta käytetty sana "plump" ja kertojasta itsestään "round", jolloin kertoja näyttäytyy lihavampana kuin U). Naisen pohtiessa miksi hän itse sivuutti pehmeän lihavuuden vaiheen hän tuo esille omaksutun ajatuksen subjektin mahdollisuudesta vaikuttaa oman ruumiinsa kokoon ja muotoihin, aivan kuin esimerkiksi biologialla ei olisi ruumiillisuuteen vaikutusta.

Mikkolan (2012, 108) mukaan lihavaa naisruumista voidaan tulkita kulttuurisen anomalian eli poikkeavuuden käsitteen mukaan, sillä lihavuutta saatetaan yrittää selittää ruumiin muuttumisella raskauden takia. Juuri tätä novellin kertoja tekee:

I don't remember getting fat. I wasn't a fat child or teenager; [--] But then I had a baby. Then I had Cal [--] and suddenly everything was wrecked, like she was a heavy-metal rocker trashing a hotel room before departing. My stomach was the television set through the window. She was now a grown woman and so far away from me in every sense, but the evidence still clung to my body. It would never look right again. (HBAOP, 152-153.)

Nainen perustele lihavuuttaan raskaudella, sillä synnyttämisen jälkeen hänen ruumiinsa on muuttunut pysyvästi. Lainaus samalla näyttää, kuinka kertoja näkee lihavan ruumiinsa: se ei enää lihavana näytä oikealta. Raskaus ja synnyttäminen ovat hajottaneet hänen ruumiinsa kuin rock-muusikko hotellihuoneensa. Nainen kokee ennen raskauttaan olevan ruumiinsa olevan se oikea eikä ota huomioon ruumiiden muuttuvaa luonnetta. Kertoja myös puhuu lihavuudestaan "todistusaineistona" raskaudesta, mikä korostaa ajatusta naisen oikeasta eli hoikasta ruumiista lihavuuden alla. Cooper (1997, 35) toteaa lihaviin laihdutuspuheissa toistuvan ajatus lihavuuden alla olevasta alkuperäisestä hoikasta ihmisestä. Tämä näkyy novellin kertojan pohdinnoissa lihavuutensa niin sanotusta alkuperästä.

Ajatus alkuperäisestä hoikasta ihmisestä on yksi esimerkki lihavuuden kokemisesta välitilana. Tällöin yksilö saattaa käyttää välitilaa erottautuakseen lihaviin liitetyistä merkityksistä. Ihminen identifioituu hoikaksi, kun omaa lihavaa ruumista ei koeta "oikeaksi" itseksi. Oma minuus koetaan hoikkana ihmisenä, joka asuu lihavassa ruumiissa. Kyse ei ole vain ruumiin koosta ja sen muuttamisesta. Lihava joutuu usein selittämään ruumiinsa kokoa ja oletuksena toimii, ettei lihava ruumis ole pysyvä tila, vaan ruumis on jatkuvasti muuttumassa johonkin suuntaan. (Harjunen 2007, 214.) Välitila mahdollistaa subjektille lihavan ihmisen identiteetin välttelemisen.

Novellissa viitataan lihavuuden välitilaan metaforan kautta, kun kertoja kertoo asuinkaupungistaan Cape Codista. Cape Cod on tyypillinen kesäkaupunki, johon ihmiset Bostonista ja New Yorkista tulevat viettämään kesäkuukaudet. Täten talveksi kaupunki hiljenee. Kertoja kuvailee kaupungin pysyviä asukkaita talvella: "On any given night you could look up from your plate to see round bundles stomp through the doorway; only when they peeled their outsides away could you see who was beneath" (HBAOP, 150). Ajatus talvitakin peittämästä todellisesta henkilöstä rinnastuu lihavuuteen ja lihavuuden kokemiseen välitilana. Lihavuus on kuin paksu talvitakki, joka peittää alleen yksilön todellisen minän. Takin pois otettua, eli ihmisen laihduttua, yksilön minuus pääsee esille.

Yhtenä yleisenä kategoriana lihavuuden stigmatisointiin reagoimisena pidetään sisäistämistä. Tällöin lihava henkilö sisäistää yhteiskunnassa vallitsevat stigmaat lihaviin liittyen ja ikään kuin hyväksyy ne. Tämä johtaa siihen, että henkilö pyrkii pääsemään lihavuudestaan eroon laihduttamalla. (Joanisse & Synnott 1999; Harjunen 2004, 255:n mukaan.) Novellin päähenkilö on sisäistänyt ympäröivän yhteiskunnan mielikuvat lihavista kokiessaan lihavan ruumiinsa epänormaaliksi ja uhkaavaksi. Nainen ei yhdistä näitä mielikuvia vain omaan ruumiinkuvaansa. Hän näkee tyttärensä samankaltaisen ruumiin epätäydellisenä: "Her body was imperfect but it was also fresh, pliable. She could sidestep my mistakes. She could have the release of a new start." (HBAOP, 158.) Nainen näkee lihavuuden korjattavana poikkeamana, jolloin hän ajattelee tyttärensä Calin voivan vielä nuorena aloittaa uudestaan ja "korjata" lihavuutensa. Kertoja kokee tehneensä itse virheen "pysyessään" lihavana

niinkin pitkään. Hän näkee alle 30-vuotiaan Calin ruumiin muovailtavana ruumiillisuutena, jolla on mahdollisuus aloittaa alusta hoikkana.

Kertoja yhdistää lihavuuteen ajatusta "sitten kun" -elämästä. Hän ajattelee tyttärensä voivan aloittaa alusta laihduttamisella, vaikka Calilla ei välttämättä ole mitään halua uudelle alulle. Nainen näkee laihtumisensa uutena alkuna subjektiudelleen: "I am a new woman. A new woman becomes best friends with her daughter. A new woman laughs with all of her teeth. A new woman does not just slough off her old self; she tosses it aside with force." (HBAOP, 166). Kun ihminen kokee lihavuuden välitilan kokemuksessa lihavuuden alla sijaitsevan oikean minänsä hoikkana, yksilö kykenee kokea ansaitsevansa subjektiuden. Tällöin omaan minuuteen voidaan mieltää hoikkiin yhdistettyjä positiivisia mielikuvia. (Harjunen 2007, 214.) Lainausta paljastaa, että kertoja on omaksunut kulttuurissa olevat positiiviset mielikuvat hoikista: kunhan kertoja on hoikka, hänellä on vihdoin hyvä suhde tyttärensä kanssa. Novellin lopussa kuitenkin paljastuu, etteivät välit ole vuosien aikana parantuneet: "I will die the day I turn seventy-nine. I will wake up early [--] because Cal is coming today with her daughter for our annual visit [--]." (HBAOP, 167.) Cal vierailee tyttärensä kanssa kertojan luona vain kerran vuodessa tämän syntymäpäivänä. Näin hoikkuus ei ole automaattisesti muuttanut kertojan persoonaa tai hänen ja Calin suhdetta vaivattomaksi.

Päähenkilö yhdistää ideaaliruumiillisuuteensa ideaaliminänsäkin. Hänen motivaationaan laihtumiseen on saattanut toimia halu saada parempi äiti-tytär-suhde. Naisen ajatuksessa suhteen paranemisesta Caliin laihtumisen jälkeen näkee myös aiemmin mainittua lihavuuden stigmatisointiin reagoimista sisäistämällä. Yhtenä osana sisäistämiseen kuuluu näkemys lihavuudesta elämää rajoittavana tekijänä ja ongelmien syynä (Joanisse & Synnott 1999; Harjunen 2004, 255:n mukaan). Nainen ajattelee suhteen paranevan sillä, että hän on laihtumisen jälkeen kuin uusi persoona.

Lihavuusleikkaus on kertojalle käännekohta, jonka jälkeen kaikki muuttuu parempaan suuntaan hänen laihduttuaan:

I am transformed but not yet, exactly. The transformation has begun – this pain, this excruciating pain, it is part of the process – and will not end until – well, I suppose I don't know when. Will I ever be done, transformed in the past tense, or will I always be transforming, better and better until I die? (HBAOP, 160.)

Nainen kokee lihavuusleikkauksen onnistumisena ruumisprojektissaan. Nyt kun kertoja on ikään kuin päässyt paremmaksi kehittymisen matkan alkuun, hän ei tiedä varmaksi onko kehittyminen jatkuva prosessi vai onko sillä joskus tulevaisuudessa loppupiste. Naisten ruumiinkuvan muodostumiseen vaikuttaa se, kuinka länsimainen kulttuuri on saanut naiset olemaan tyytymättömiä ruumistaan kohtaan, tarkkailemaan ruumistaan epätäydellisyyksien varalta ja täten olemaan jatkuvassa mahdollisuuden tilassa kehittyä paremmaksi, sekä opettanut naisia, miten katsoa omaa ruumistaan (Bordo 2003, 57). Kertoja on luultavasti jo nuoresta asti toivonut olevansa ”parempi” eli laihtuvansa, josta näkee, kuinka hän on omaksunut yhteiskunnan viestin jatkuvasta itsensä kehittamisestä.

Kulttuurin tapa arvioida naisten ruumiita on myös vaikuttanut siihen, miten naiset kokevat itsensä ”liian lihaviksi” vaikka he eivät olisi lihavia (ks. Bordo 2003, 55–57). Näin lähtökohtaisesti naisen ruumista ei koeta ”hyvänä ruumiina”, vaan ruumiina, jossa on aina parantamisen varaa. Kertoja on kokenut jo teini-ikäisenä olevansa liian lihava, vaikkei sitä ole silloin ollut: “Even when I thought I was fat, I wasn't; the teenager in those photos is very beautiful, in a wistful kind of way” (HBAOP, 153). Jo nuorena nainen on yhdistänyt kauneuden ruumisnormien mukaiseen ruumiiseen. Tuntiessaan itsensä liian lihavaksi hän ei ole kyennyt kokemaan itseään kauniiksi.

Nainen on omaksunut kulttuurin opettaman tavan yhdistää lihavuus yksilön ruumiinkuvaan. Hän kokee, että näin jokaisen tulee kokea lihavuutensa. Tämä on vaikuttanut kertojan ja Calin vaikeaan suhteeseen. Cal on ollut äitinsä ajatusten vaikutuspiirissä, ja tietää miten tämä näkee lihavuuden ja lihavat ihmiset:

“Do you hate my body, Mom?” she says. Her voice splinters in pain, as if she were about to cry. “You hated yours, clearly, but mine looks just like yours used to, so –”

[--]

“I love you,” I say.

“Do you love every part of me?” (HBAOP, 164.)

Cal näkee kuinka hänen äitinsä ei ole osannut yhdistää rakastettavuutta lihavaan ruumiiseen, mikä saa hänet epäilemään äitinsä rakkautta häntä kohtaan. Cal kuitenkin ymmärtää miten kulttuurin tapa nähdä lihavat on haitallinen yksilön ruumiinkuvalle. Kertoja näkee laihduttamisen ja hoikkana olemisen ratkaisuna kaikkeen, mutta Cal ei ole samaa mieltä ja toteaa äidilleen: “You think you’re going to be happy but this is not going to make you happy” (HBAOP, 164).

Mutta Cal on ainoa, joka näkee asian näin. Lääkärin vastaanotolla U toteaa kertojalle leikkauksesta: “But when it’s over, you’re going to be the happiest woman alive” (HBAOP, 155). Naisen siskotkin vain korostavat operaation jälkeisen laihtumisen tuomaa hyvää oloa: “Whenever I talked to them, that was what always came out of their mouths, or really, it was a mouth, a single mouth that once ate and now just says, ‘I feel really, really good’” (HBAOP, 151). Cal on ainoa, joka nostaa esiin operaation riskit, kun lääkäri ja siskot puhuvat vain leikkauksen positiivisista seurauksista. Lääkäri ja sisko painottavat oloa, joka yksilölle tulee ruumisnormien mitoissa olevassa ruumiissa.

Naisten laihdutushaaveissa motivaationa painottuu oman ruumiin sosiaalinen hyväksyttävyyden lisääminen terveyssyitä⁷ enemmän (Harjunen 2004, 250). Novellin kertojan halussa laihtua voi nähdä juuri tämän, sillä hän ei totea kertaakaan tahtovansa laihtua parantaakseen terveyttään. Lihavuusleikkaukseen menoa motivoi se, että naisten siskot ovat käyneet sen läpi ja kehuneet sen olevan todella helppoa. Naisen mielikuvat hoikkuudesta ja omasta lihavuudestaan tukevat sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämistä motivaationa.

⁷ On myös oleellista huomioida lihavuuden ja laihduttamisen todelliset vaikutukset terveyteen ja ihmisen terveellisyyteen. Vaikka lihavuuden ajatellaan olevan riskitekijä terveydelle, näin ei kuitenkaan yksiselitteisesti ole (ks. Grogan 2008, 14–16). Lisäksi laihduttamisella taas on todettu olevan haitallisia vaikutuksia ihmisen terveydelle (ks. Grogan 2008, 34–35).

Kertoja saakin sosiaalista palkintoa ympäriltään laihtumisensa jälkeen. Leikkauksesta toipumisen jälkeen naisen siskot lähtevät kotiin kehuen naisen hoikaksi muuttunutta ruumista kauniiksi. Samaten naisen naapurit kehuvat naista, saman aikaisesti kysyessään onko tämä laihtunut:

“You look wonderful,” says one.

“Have you lost weight?” ask another.

I smile. (HBAOP, 166.)

Nainen pääsee vihdoin yhdistämään kauneuden omaan identiteettiinsä, kun yhteiskunta toteaa hänen näyttävän hyvältä. Laihtumisesta saama sosiaalinen palkinto⁸ kertoo länsimaisessa kulttuurissa vallitsevasta hoikan naisen ideaalista. Kertoja saa kehuja vasta hoikkana ja samaan hetkeen häneltä kysytään näkyvästä laihtumisesta.

3.2 Ruumiin kontrollointi

Lihavuuteen liittyvä ajatus ruumiin kontrolloinnista ja ruumisprojektista. Lihavaa ruumista pyritään hallitsemaan muun muassa kontrolloimalla syömistä, mikä näkyy monin tavoin ”Eight Bites” -novellissa. Sitä esiintyy niin päähenkilöllä kuin tämän sisarilla:

When we went out, they ordered large meals and then said, “I couldn’t possibly.”

They always said this, always, that decorous insistence that they *couldn’t possibly*, but for once, they actually meant it – that bashful lie had been converted into truth vis-à-vis a medical procedure. (HBAOP, 151.)

Lihavuusleikkauksessa kaikki sisaret ovat saaneet syömisensä kontrolliin anatomian muokkauksella. Lainaus myös osoittaa, kuinka yhteiskunnassa vallitsee ajatus, että lihaviin tulee vahtia syömistään. Siskot ovat lihaviina aina tilanneet ravintoloissa isot ruoka-annokset, mutta sanoneet etteivät millään pystyisi syömään sitä kaikkea.

⁸ Huomioitavaa on myös, kuinka laihtuminen nähdään hyvänä asiana, vaikkei sen syytä tiedettäisi. Taustalla voisi olla esimerkiksi sairautta, jolloin yksilö ei itse koe laihtumista positiivisena. (ks. Casal 2021; Rogers 2022.)

Lauseella ei kuitenkaan luultavammin ole mitään totuusperää, vaan siskot olisivat aivan hyvin jaksaneet syödä isot annokset. Yhteiskunta luo lihaville paineita julkista syömistä kohtaan, sillä lihaviin syömistä tarkkaillaan eri tavoin kuin hoikkien. Monista lihavista naisista tuntuukin, että he ovat jatkuvan arvioinnin ja henkisen painostuksen kohteina (Harjunen 2004, 247). Lihaviin syömistä voidaan katsoa joko ahmimisen kannalta, joka näyttäytyy syynä lihavuudelle tai laihduttamisen ja oman syömistä tarkkailun kannalta.

Sisaret ovat omaksuneet syömistä kontrolloinnin äidiltään, tosin äidilläkin on ollut varmasti omat vaikutteet ympäröivästä kulttuurista:

She [kertojan äiti] always said eight bites are all you need to get the sense of what you are eating. Even though she never counted out loud, I could hear the eight bites as clearly as if a game show audience were counting backward, raucous and triumphant, and after *one* she would set her fork down, even if there was food left on her plate. She didn't mess around, my mother. No pushing food in circles or pretending. Iron will, slender waistline. (HBAOP, 151–152.)

Kertojan äiti kontrolloi ruumiinsa kokoa kahdeksan palan dieetillä eli hän syö jokaisella aterialla vain kahdeksan palaa ruoasta. Syömishäiriöitä tutkittaessa on huomattu, kuinka äidin syömistä tarkkailu ja laihduttaminen voivat vaikuttaa lasten syömishäiriöiden syntyyn (ks. Keel 2017, 92–94). Päähenkilö yrittää ottaa mallia äitinsä tavasta kontrolloida ruumiinsa kokoa kahdeksan palan dieetillä. Kertojan pyrkimys samaan dieettiin johtaa kuitenkin hänellä ahmimishäiriöiseen syömiseen.

Kertoja ihaillee äitinsä tapaa hallita syömistään. Naisen äidin suhtautuminen syömiseen sopii dieetti-instituutioiden mainostamaan sopivaan suhteeseen ruokaa kohtaan: Naisen äidillä ei ikään kuin ole pakonomaista suhdetta ruokaan, sillä hän ei näännytä itseään olemalla kokonaan syömättä. Äidin syöminen ei myöskään johda ahmimiseen, joka viittaisi häpeälliseen suhteeseen. (ks. Bordo 2003, 99–100.) Kertoja näkee äitinsä suhteen ruokaan onnistuneena, mikä lisää hänen epäonnistumisensa ja häpeän tunteita syömistään kohtaan.

Ruumiin koon kontrollointiin voi liittyä syömishäiriöistä toimintaa, sillä syömishäiriöissä ruumista pyritään hallitsemaan kieltäytymällä ruumiin fyysistä tarpeista, kuten syömisestä, jotta ruumis olisi ”oikean” kokoinen (Palin 2004, 233). ”Eight Bites” -novellissa tätä näkee sekä kertojan että tämän äidin syömistavoissa. Kertojan äiti on jatkuvasti kahdeksan palan dieetillä, jotta pysyy ruumisnormien mitoissa. Kertoja itsekin pyrkii hallitsemaan lihavuuttaan tällä dieetillä, mutta ei onnistu rajoittamaan syömistään vain kahdeksaan palaan. Tämä näyttäisi johtavan naisella ahmimiseen, mikä myös lasketaan syömishäiriöihin:

[--] I ate eight bites and then stopped. I set the fork down next to the plate, [--] I sat down again, picked up my fork, and had eight more bites. Not much more, still barely a dent, but now twice as much as necessary. [--] and I was still hungry, and so I had eight more. After, I finished what was in the pot on the stove and I was so angry I began to cry. (HBAOP, 152.)

Ruoka kuitenkin on tärkeää kertojalle, mikä näkyy hänen tavoissaan kuvailla ruokaa novellissa: ”But the salad leaves were dripping vinegar and oil and the noodles had lemon and cracked pepper and everything was just so beautiful [--]” (HBAOP, 152). Menemällä lihavuusleikkaukseen ja pienentämällä vatsalaukkunsa nainen on valmis luopumaan ruoan tuomasta nautinnosta ollakseen hoikempi. Nainen tajuaa tämän itse vasta ”viimeisellä ateriallaan” ennen leikkaukseen menoa: ”I ordered a pile of hot truffle fries, which burned the roof of my mouth. It was only after the burn that I thought about how much I’d miss it all. I started to cry [--].” (HBAOP, 157.) Kertoja on valmis luopumaan ruumiinsa normaalista toiminnasta mahtuakseen ruumisnormien mittoihin. Kertoja kokee, että hänen täytyy luopua syömisestä ilosta, jotta voi saada ruumisnormeihin sopivan ruumiin tuoman ilon.

Mikkolan (2012, 116) mukaan tyypilliseen laihdutuspuheeseen kuuluu moraalisen ylemmyyden rakentaminen kieltäytymisen kautta. Tämä näkyy niin kertojan äidin tavassa puhua kahdeksan palan dieetistä kuin kertojan itsensä tavassa puhua samasta dieetistä lihavuusleikkauksen jälkeen:

At home, I cook a very small chicken breast and cut it into white cubes. I count the bites and when I reach eight I throw the rest of the food in the garbage. I stand over the can for a long while, breathing in the salt-and-pepper smell of chicken mixed in with coffee grounds and something older and closer to decay. I spray window cleaner into the garbage can so the food cannot be retrieved. I feel a little light but good; righteous, even. Before, I would have been growling, climbing up the walls from want. Now I feel only slightly empty, and fully content. (HBAOP, 161.)

Nainen tuntee itsensä oikeamieliseksi pystyessään kieltäytymään lopusta ruoasta, vaikkei hän ole syönyt vatsaansa täyteen. Nainen on sisäistänyt yhteiskunnan laihdutuspuheet, ja vaikka hänen ei niin sanotusti tarvitse hallita ruumiinsa kokoa enää lihavuusleikkauksen jälkeen, hän silti elää kahdeksan palan dieetin mukaan.

Lihavuusleikkaus merkityksellistyy naisella nimenomaisesti kontrollin hallintaan ottamisella: "I could not make eight bites work for my body and so I would make my body work for eight bites" (HBAOP, 153). Operaation avulla kertoja saa kontrolloitua syömistään ja täten hallittua ruumiinsa kokoa. Hän kokee leikkauksen tarpeellisena, sillä ei kykene hallitsemaan ruumiistaan kahdeksan palan dieetillä. Nainen on sisäistänyt yhteiskunnan negatiiviset mielikuvat lihavista kykenemättöminä kontrolliin, mikä näkyy tavassa, jolla hän soimaa itseään ahmimisen jälkeen: "After I finished what was in the pot on the stove and I was so angry I began to cry" (HBAOP, 152). Nainen on vihainen itselleen, koska ei kykene kahdeksan palan dieettiin. Kertoja ei osaa nähdä, kuinka kahdeksan palaa ei voi riittää tyydyttämään nälkää, jolloin hän yhdistää yli kahdeksan palan syömisestä epäonnistumiseen ja kontrollin puutteeseen.

Kontrollin hallitseminen näyttäytyy kertojalle tienä hyvään elämään: "I had no self-control, but tomorrow I would relinquish control and everything would be right again" (HBAOP, 158). Nainen näkee ruumiin kontrolloimisen oikeana tapana ja tapana saada asiat kuntoon. Länsimaisessa kulttuurissa kontrolli yhdistetään hoikkaan ruumiiseen. Ajatuksessa, että kontrollin avulla asiat järjestyvät on samaa pohjaa kuin naisen ajatuksessa uudesta alusta laihduttamisen jälkeen.

Hoikkaan ruumiiseen yhdistetty mielikuva kontrollista näkyy myös päähenkilön tavassa nähdä lääkäriinsä:

The doctor was not what I expected. I suppose I had imagined that because of the depth of her convictions, as illustrated by her choice of profession, she should have been a slender woman: either someone with excessive self-control or a sympathetic soul whose insides had also been rearranged to suit her vision of herself. (HBAOP, 154.)

Kertoja yllättyy U:n lihavuudesta, sillä hän oli ajatellut lääkärin olevan hoikka. Mutta kertoja ei ajattele, että lääkärin tulisi pelkästään olla hoikka. Hoikkuuden tulisi olla peräisin joko juuri ruumiin kontrolloinnista tai samaisesta lihavuusleikkauksesta, johon nainen on itse menossa. Joka tapauksessa hän yhdistää kontrollin hoikkuuteen, sillä molemmissa tavoissa on kyse ruumiin kontrolloinnista.

Naisen omaksumat ajatukset ruumiista projektina ja kontrolloitavana asiana ovat välittyneet Calille tämän lapsuudessa:

[--] I will remind her [Cal] of my favorite memory of her: when I caught her with a chemical depilatory in the bathroom in the wee hours of morning, creaming her little tan arms and legs and upper lips so the hair dissolved like snow in sunlight. (HBAOP, 160-161.)

Lainaus antaa vaikutelman, että Cal on muiston tapahtumahetkellä ollut lapsi, joten Cal on jo hyvin nuorena omaksunut ajatuksen, että hänen ruumiissaan olevat karvat ovat jotain, mitä tulee poistaa. Lainaus myös kertoo hyvin, miten nainen on itse omaksunut yhteiskunnan vaatimukset naisten ruumiin kontrolloimisesta näkemättä kuitenkaan niiden ongelmallisuutta. Onhan tämä muisto hänen *suosikkinsa*, vaikka ajatus lapsesta poistamassa karvojaan on häiritsevä.

Kontrollin halu liittyy naisella myös hänen suhteeseensa Calin kanssa. Heidän välinen suhteensa on vaikea, vähintäänkin osin keskinäisten ymmärtämättömyysongelmien takia. Tämän nainen tuo esille keskustelussaan kolmannen siskonsa kanssa:

"Cal will not be excited," I said. "There are many daughter duties Cal does not perform, and this will be one, too."

"Do you think she needs the surgery, too? Is that why?"

"I don't know," I said. "I have never understood Cal's needs."

"Do you think it's because she will think badly of you?"

"I've also never understood her opinions," I said.

My sister nodded.

"She will not send me flowers," I concluded, even though this was probably not necessary. (HBAOP, 157.)

Lihavuusleikkaus on vaikea naisen ja Calin suhteelle, sillä Cal ei ymmärrä äitinsä halua mennä riskialttiiseen operaatioon, jossa muokataan tämän mahdollisuutta normaaliin syömiseen. Tästä syystä nainen kertoo leikkauksesta vasta edeltävänä iltana, ja keskustelun jälkeen he eivät puhu hetkeen toisilleen. Cal soittaa äidilleen takaisin vasta kuukausia lihavuusleikkauksen jälkeen tietämättä, että nainen on käynyt jo operaation läpi. Cal tahtoo keskustella leikkauksen riskeistä äitinsä kanssa, mutta nainen keskittyykin naljailemaan tyttärelleen edellisestä puhelusta: "'Oh, you're back?' I say. I am in control, for once." (HBAOP, 163.) Kertoja kokee ylemmyyttä, kun pääsee vihdoon olemaan tyttärensä kanssa se, joka kontrolloi. Tässä yhdistyy laihdutuspuheissa esiintyvistä ylemmydentunteesta yksilön onnistuessa kieltäytymään ruoasta. Nainen kokee paremmuutta kyetessään kontrolliin.

4 "YOU ARE UNWANTED" : TORJUTTU ABJEKTI

Tässä luvussa analysoin aineistossa esiintyvää lihavuuden abjektia. Olen jakanut analyysiin kolmeen osaan: ostereihin, lihavaan naisruumiiseen sekä olentoon abjektina. Ostereita käsittelevässä alaluvussa tarkastelen novellin päähenkilön kokemusta ostereiden syömisestä. Osterit eivät suoranaisesti liity hänen lihavuuteensa, mutta ne rinnastuvat novellissa esiintyvään epämääräiseen olentoon. Tästä syystä osterit ovat olennaista nostaa osaksi analyysia. Ostereiden ja olennon yhteyttä tarkastelen olentoa käsittelevässä alaluvussa. Olento taas rinnastuu lihavuuteen, sillä sen voi nähdä päähenkilön entisen lihavuuden ilmentymänä. Olento on siis syntynyt lihavuudesta ja täten se omaa ikään kuin kahdenvertaisen abjektin. Toisessa alaluvussa käsittelen lihavan naisen ruumiillisuutta abjektina.

4.1 Osterit

Novellin päähenkilö kokee ensimmäisen abjektion ennen lihavuusleikkaukseen menemistä. Hän lähtee ravintolaan "viimeiselle aterialleen" ennen kuin operaatio rajaa hänen mahdollisuuksiaan syödä. Ravintolassa nainen tilaa ostereita:

I ordered a cavalcade of oysters. Most of them had been cut the way they were supposed to be, and they slipped down as easily as water, like the ocean, like nothing at all, but one fought me: anchored to its shell, a stubborn hinge of flesh. It resisted. It was resistance incarnate. Oysters are alive, I realized. They are nothing but muscle; they have no brains or insides, strictly speaking, but they are alive nonetheless. If there were any justice in the world, this oyster would grab hold of tongue and choke me dead. (HBAOP, 155-156.)

Abjektio syntyy, kun kertoja tajuaa ostereiden olevan yhtä lailla eläviä olentoja kuin ihmisetkin. Osterit eivät ole enää objektivoitavissa ja täten niiden syömisestä tulee inhon kohde naisella. Ostereissa näkyy abjektin tapa haastaa subjektiä ylittämällä rajat ja olla kuulumatta selkeästi mihinkään kategoriaan (ks. Arya 2014, 27). Inhon kokemuksen jälkeen päähenkilö ei enää tiedä miten kategorioisi osterit, sillä niiden elävänä näkeminen haastaa ruoan määritelmää.

Kun abjekti tulee lähelle subjektia, se aiheuttaa ihmisessä kuvaannollisen tai kirjaimellisen yökkimisreaktion. Tällöin subjekti voi joko työntää abjektin loitolle itsestään tai alistua abjektille. Alistuminen yleensä johtaa hetkelliseen itsensä kadottamiseen. Abjektin ambivalenssisen luonteen takia subjekti ei kuitenkaan pysty irrottamaan itseään kokonaan kokemuksesta. Abjekti vetää luokseen, mutta pelon takia subjekti tahtoo pysyä kädenmitan päässä siitä. (Arya 2014, 5.) Nainen päätyy alistumaan abjektille: "I almost gagged, but then I swallowed" (HBAOP, 156). Nielaisemalla osterin abjektista tulee osa naista ja näin naisen minuus on uhattuna. Nielaiseminen johtaa abjektin ja naisen välisen rajan hämärtymiseen.

Ostereihin liittyvää abjektiota korostaa naisen ajatus illallisesta viimeisenä ateriana:

I thought about people on death row and their final meals, as I sat at a corner table, and for the third time that week I worried about my moral compass, or lack thereof. They aren't the same, I reminded myself as I unfolded the napkin over my lap. Those things are not comparable. Their last meal comes before death; mine comes before not just life, but a new life. *You are horrible*, I thought, as I lifted the menu to my face, higher than it needed to be. (HBAOP, 155.)

Abjektia kuvataan häilyvänä rajana elämän ja kuoleman välissä. Ostereiden syöminen merkitsee naiselle rajaa lihavuuteen liittyvän vanhan elämän ja laihtumisesta alkavan uuden elämän välillä.

4.2 Lihava naisruumis

Novellissa päähenkilön lihava ruumis saa aikaan abjektin kokemuksen, sillä naisesta tuntuu, ettei hän hallitse ruumiin kontrollin keinoja. Näin lihava ruumis toimii päähenkilölle symbolina kontrollinpuutteesta ja ruumis käsitteellistyy hallitsemattomaksi ja ylipursuavaksi. Nainen näkee "oikean" ruumiinsa ruumisnormeihin mahtuvana, jolloin lihavuus on tästä yli menevää ja tämä ylipursuava osa ruumiista synnyttää abjektin kokemuksen. Nainen torjuu tämän "ylimääräisen" osan itsestään, koska se ei mahdu ruumisnormeihin:

I was tired of flat, unforgiving dressing room lights; I was tired of looking into the mirror and grabbing the things that I hated and lifting them, clawing deep, and then letting them drop and everything aching. (HBAOP, 153.)

Kertoja on kyllästynyt lihavaan ruumiiseensa ja tämä saa hänessä aikaan torjunnan. Ruumiin niin sanotusta "läskistä" osasta tulee abjektion myötä torjuttu toiseus, mutta nainen ei pysty häätämään abjektia subjektiudestaan. Näin subjektin ja abjektin rajat hämärtyvät. Abjektia vahvistaa naisen kokemus lihavasta ruumiistaan ruumiina, joka *tarvitsee* lihavuusleikkausta.

Lihavuus saa kertojalla myös sosiaalisen abjektin muotoja. Lihavuus koetaan hyvin näkyväksi juuri arkisissa tilanteissa ja julkisilla paikoilla (Kyrölä & Harjunen 2017, 104). Novellin kertoja kertookin olevan väsynyt juuri vaatekauppojen sovituskoppeihin, mitkä lihavat kokevat yhtenä julkisista paikoista, joissa lihavuudesta tullaan erityisen tietoiseksi (ks. Kyrölä & Harjunen 2017, 104). Myös elokuvateatterit ja muiden seurassa oleminen saa kertojan tiedostamaan ruumiinsa koon:

I was tired of the skinny-minny women from church who cooed and touched each other's arms and told me I had beautiful skin, and having to rotate my hips sideways to move through rooms like crawling over someone at the movie theater. (HBAOP, 153.)

Lainauksesta näkee, kuinka julkisia paikkoja ei ole suunniteltu lihavia ajatellen, vaan ne ovat ahtaita lihaville. Tämä lisää abjektiota, kun julkiset paikat muistuttavat kertojaa ympäröivän yhteiskunnan suhtautumisesta lihavuuteen. Nainen on kyllästynyt julkisten paikkojen sopimattomiin paikkoihin, sillä ne muistuttavasta lihavuuden abjektiosta.

Sosiaalinen abjekti näkyy kertojan tunteissa, kun hän huomaa kaikkien siskojen käyneen lihavuusleikkauksessa kertomatta siitä etukäteen: "My sisters had gone somewhere else and left me behind, and as I always have, I wanted nothing more than to follow" (HBAOP, 153). Naisesta tuntuu, että hänet on jätetty jonnekin taakse, kun

hän on yhtäkkiä sisarruksista ainoa lihava. Pelko yksin jäämisestä ja eristäytymisestä saavat kertojan päätyämään toimenpiteeseen.

Myös naisen raskauteen ja Calin synnyttämiseen voi nähdä liittyvän abjektin, kun nainen vertaa synnyttämistä metaforalla rocktähdestä hajottamassa hotellihuonetta. Kertoja näkee raskauden johtaneen lihavuuteen, jolloin sekä raskauden ja synnyttämisen voi tulkita abjektina. Raskaus on naisen silmissä "tuhonnut" hänen ruumiinsa, jota hän abjektioi. Kertoja ei tahdo hyväksyä synnyttämisen jälkeistä ruumistaan osaksi identiteettiään. Abjektia ruumista ei kuitenkaan voi torjua.

Naisen parantuminen leikkauksesta ja muutos lihavasta hoikaksi sisältää abjektion, kun nainen kertoo asunnossaan tuoksuvan kuolema:

My second sister checks in on me every so often, opening the windows a crack despite the cold – to let some air in, she says softly. She does not say the house smells stale and like death but I can see it in her eyes as she fans the door open and shut and open and shut as patiently as a mother whose child has vomited. (HBAOP, 160.)

Operaatiosta toipuva ruumis alkaa erittämään ummehtunutta tuoksua, joka muistuttaa kuolemasta. Tuoksu saa elävän ja kuolleen ruumiin rajat hämärtyämään, mistä syntyy abjekti. Vertauskuva kärsivällisestä äidistä tuulettamassa oksentaneen lapsensa huonetta vahvistaa tätä abjektia, sillä oksennus voidaan kokea ruumiin rajoja haastavana abjektina (ks. Kristeva 1982, 3–4, 53).

Machado vahvistaa kuolemaan liittyvää abjektia kerronnan avulla. Kertoja alkaa novellin lopussa fokalisoimaan omaa tulevaa kuolemaansa, mikä hämärtää elämän ja kuoleman rajaa: "I will die the day I turn seventy-nine. [--] I will think, *it is as my sisters prophesied.*" (HBAOP, 167.) Sitaatti nostaa esille oman kuoleman kertomisen mahdottomuuden lisäksi oman kuoleman ennustamisen mahdottomuuden. Kertoja kertoo kuoleman olevan juuri sellaista kuin hänen jo kuolleet siskonsa ovat kuvailleet.

Lihavuusleikkauksella päähenkilö yrittää päästä lihavuuden abjektista eroon. Nainen ei kuitenkaan pääse abjektista eroon, vaikka hän operaation jälkeen laihtuukin ruumisnormien mittoihin. Lihavuuden abjekti vain muuttaa muotoaan ilmestyessään epämääräisenä olentona naisen kotiin. Kertoja luulee vihdoinkin saaneensa ruumiinsa hallintaan, mutta olento paljastaa naiselle, ettei ruumista voi kontrolloida. Näin olento abjektina näyttäytyy kontrollin murtumisen ilmentymänä.

4.3 Olento lihavuuden abjektina

Kertojan kolme siskoa asuvat naisen luona tämän toipumisprosessin ajan. Kun nainen vihdoinkin kokee olonsa tarpeeksi hyväksi ja on alkanut laihtua, siskot lähtevät koteihinsa. Ensimmäisenä yönä yksin nainen kohtaa asunnossaan epämääräisen olennon: "That night, I wake up because something is standing over me, something small [--]" (HBAOP, 161). Unisena nainen luulee sitä tyttäreksen pieneenä, kunnes muistaa Calin olevan jo aikuinen ja asuvan muualla. Abjektiossa mikään ei ole tuttua (Kristeva 1982, 5). Yön pimeydessä nainen ei näe olentoa kunnolla, mutta tuntee sen läsnäolon:

But something is there, darkness blotting out darkness, a person-shaped outline.
It sits on the bed, and I feel the weight, the mattress springs creaking and ping-pong.
Is it looking at me? Away from me? Does it look, at all? (HBAOP, 162.)

Olento näyttäytyy ihmisen kaltaisena hahmona, mutta nainen ei erota sen yksityiskohtaisia piirteitä. Paino patjalla paljastaa olennon olevan konkreettinen.

Naisen opetellessa elämään pienemmän vatsalaukkunsa kanssa, hän huomaa olennon liikkuvan talossaan:

As I learn my new diet – my forever diet, the one that will end only when I do – something is moving in the house. At first I think it is mice, but it is larger, more autonomous. Mice in walls scurry and drop through unexpected holes, and you can hear them scurrying in terror as they plummet behind your family portraits.

But this thing occupies the hidden parts of the house with purpose, and if I drop my ear to the wallpaper it breaths audibly. (HBAOP, 162.)

Olento ei ole eksynyt taloon, vaan se ottaa tietoisesti oman tilansa haltuun naisen kotona. Olennolla on oma tahtonsa, mutta alkuun se pysyttelee poissa naisen näköpiiristä yrittämättä kuitenkaan piilottaa olemassaoloaan. Husso (1994, 7) kuvailee abjektia joksikin vieraan tuntuiseksi, joka rikkoo järjestystä. Abjekti on saman aikaisesti sekä autonominen että riippuvainen, ja jotakin, joka ei ole mielikuvitusta, mutta ei myöskään todellisuutta (Husso 1994, 7). Olento häiritsee naisen elämää talossa eikä se varsinaisesti näyttäydy naiselle todellisena, vaikka hän olennon havaitseekin. Olennon riippuvaisuuteen palaan tarkemmin myöhempanä.

Olennolla on muitakin abjektiin viittaavia piirteitä: Nainen kuvailee sen kokoa: "Too large to perceive. Too small to see." (HBAOP, 163.) Olennon koko hämärtää abjektin lailla rajoja, kun nainen ei saa selvää sen ruumiin koosta. Ensimmäisen viikon jälkeen nainen yrittää houkutellessa olentoa esille: "'Whatever you are,' I say, 'please come out. I want to see you.' Nothing. I am not sure whether I am feeling afraid or curious or both." (HBAOP, 162.) Olento herättää kertojassa sekä pelon että uteliaisuuden tunteita, mikä vahvistaa olennon abjektin määritelmää. Nainen tahtoo tutustua olentoon: "I want to know it, and I don't know why" (HBAOP, 163). Nainen ei täysin ymmärrä, miksi olento häntä kiehtoo, mutta hän silti tahtoo tutustua tähän.

Ensihavaintojen aikana nainen tekee olennon olemisesta vertauksen torakan havaitsemiseen, mikä tukee olennon abjektimaisuutta:

Then my eyes would adjust and I would see it: a cockroach who, instead of scuttling two-dimensionally across the yawn of a white wall, was instead perched at the lip of a cupboard, probing the air endlessly with his antennae. He desired and feared in three dimensions. He was less vulnerable there, and yet somehow more, I realized as I wiped his guts across the plywood. (HBAOP, 163.)

Kertoja kuvaa torakkaa abjektimaisesti: torakka haluaa ja pelkää sekä on saman aikaisesti vähemmän ja enemmän haavoittuvainen keittiönkaapin reunalla. Olento silti kiehtoo naista, vaikka tämä vertaa sitä torakoihin, joita ei yleisesti toivota koteihin.

Kertoja soittaa siskoilleen kysyäksään onko heillä samanlaisia kokemuksia omien lihavuusleikkausten jälkeen. Ensimmäisellä ja toisella sisarella olento on ollut heidän ilonsa ja ulos päässyt sisäinen kauneutensa, joiden kanssa siskot ovat viettäneet ihania hetkiä. Kolmas sisar kuvailee omaa olentoaan sisäiseksi häpeäkseen, joka kyllä katoaa ajan kuluessa. Kaikilla naisen siskoilla olento vertautuu laihtumiseen. Kun siskot ovat muuttuneet lihavista hoikiksi, heistä on tullut elämästä nauttivia ihmisiä, joiden sisäinen kauneus on vihdoinkin hoikkana päässyt esille ja lihavuuteen liittyvä häpeä on kadonnut.

Eräänä yönä kertoja vihdoinkin kohtaa olennon. Hän herää yöllä kummalliseen ääneen: "I wake up because I can hear a sound like a vase breaking in reverse: thousands of shards of ceramic whispering along hardwood toward a reassembling form" (HBAOP, 164). Ääni tuntuu tulevan kaikkialta talosta, mutta lopulta nainen paikantaa sen kellariin, jossa hän kohtaa olennon. Nähtyään olennon kellarin valossa, nainen ajattelee ensimmäisenä sen muistuttavan tytärtään tämän ollessa lapsi. Olennolla on ihmisenkaltainen hahmo, joka muistuttaa esimurrosikäistä lasta. Olennolla ei kuitenkaan ole luita ja se tihkuu nestettä.

Olento muistuttaa Halloweeniä varten oljista tehtyä ihmishahmoa epämääräisyydellään. Kohtaaminen herättää naisessa edelleen abjektille tuttuja tunteita: "I am afraid to step over it. I walk around it, admiring my unfamiliar face in the reflection of the water heater even as I hear its sounds: a gasping, arrested sob." (HBAOP, 165.) Olento edelleen kiehtoo kertojaa, vaikka tämä pelottaakin samalla häntä.

Nainen kuvailee olentoa hyvin samaan tapaan kuin lihavuusleikkausta edeltävän aterian ostereita: "It is a body with nothing it needs: no stomach or bones or mouth. Just soft indents." (HBAOP, 65.) Näin olento vertautuu ostereihin, mikä vahvistaa sen abjektin piirteitä. Ostereiden tapaan olento abjektina haastaa naisen minuutta.

Olennon nähdessään nainen kyseenalaistaa halunsa tutustua siihen: "'I don't know why I wanted to meet you,'" I say. 'I should have known.'" (HBAOP, 165.) Tämän jälkeen nainen toteaa olennotille: "You are unwanted" (HBAOP, 165). Kertoja tahtoo

torjua olennon, mutta tämä ei tule onnistumaan. Abjekti on subjektin psyykkiselle puolelle jotain tuttua, mutta muuttuu vieraaksi vasta torjunnan kautta (Kristeva 1992, 190; Husso 1994, 8). Olento abjektina on syntynyt, koska nainen on yrittänyt torjua lihavuutensa. Abjekti näyttäytyy erilliseksi ruumiista, mutta se kuitenkin on osa subjektin ruumista. Olento lihavuuden abjektina on aina ollut osa naista, mutta vasta naisen torjuttua lihavuutensa leikkauksen avulla, lihavuuden abjekti muuttuu todelliseksi olennoksi ja täten vieraaksi naiselle. Vaikka olento on ruumiillisuutena erillinen naisen ruumiista, on heidän ruumiilla yhteys lihavuuden kautta. Näin olento on osa naisen subjektiutta. Tämä ristiriita häiritsee rajoja abjektiossa ja siksi abjektia ei voi koskaan hylätä täysin. Olento on naisen rinnalla tämän elämän loppuun asti.

Abjekti uhkaa subjektin minuutta, mutta se ei ole objektivoitavissa (Arya 2014, 4). Juuri abjektin torjuminen tekee abjektista todellista, mikä näkyy olennossakin:

I do not know I am kicking her until I am kicking her. She has nothing and I feel nothing except she seems to solidify before my foot meets her, and so every kick is more satisfying than the last. I reach for a broom and I pull a muscle swinging back and in and back and in, and the handle breaks off in her and I kneel down and pull soft handfuls of her body out of herself, and I throw them against the wall, and I do not know I am screaming until I stop, finally. (HBAOP, 165.)

Olento konkretisoituu kertojan jokaisen potkun jälkeen. Nainen yrittää torjua abjektin, mutta olento vain vahvistuu siitä. Täten olento ei ole abjektina objektivoitavissa. Machado vahvistaa abjektia toiston avulla, joista yllä oleva sitaatti on yksi esimerkki. Useasti käytetty toisto ikään kuin häiritsee lukemista ja näin lukukokemus voi saada abjektin piirteitä.

Nainen yrittää kieltää olennon abjektimaisuuden hyökkäämällä tämän kimppuun. Mutta olento ei taistele vastaan: "I find myself wishing she would fight back, but she doesn't. Instead, she sounds like she is being deflated. A hissing, defeated wheeze." (HBAOP, 165.) Tämä vahvistaa abjektin kieltäytymistä objektin määritelmästä. Olento ei tahdo taistella vastaan, koska se on osa naista.

Tutustuessaan olentoon kellarissa, nainen vaihtaa olentosta puhuessa se-pronominista hän-pronominiin: "It has no eyes, but still, it looks at me. *She* looks at me. She is awful but honest. She is grotesque but she is real." (HBAOP, 165.) Pronominin vaihdossa näkyy, kuinka abjekti ei ole subjekti eikä objekti. Abjektin uhkaavuus subjektin minuutta kohtaan aiheuttaa sen, ettei abjektia voi tarkastella objektina. Jotta ihminen voisi objektivoida abjektin, hänen tulisi pystyä pysymään etäisyyden päässä tästä. Kuitenkin käy niin, että ihmisen kohdatessa abjektin, subjektin rajat hämärtyvät. (Arya 2014, 28.) Novellin päähenkilö ei voi kieltää abjektia, sillä hän toteaa olennon olevan todella olemassa. Kaikessa ambivalenssissaan olento näyttäytyy abjektina.

Ihminen tahtoo häätää abjektin, mutta se ei onnistu, sillä abjekti on osa subjekta. Tällöin abjekti jää vainoamaan ihmistä. (Arya 2014, 4.) Abjekti ei suostu toimimaan kiellettyinä toiseutena, vaan pyrkii pysymään esillä. Vaikka novellin päähenkilö ei tahdo olla missään tekemisissä olennon kanssa, tämä jää asumaan naisen taloon. Olento myös muistuttaa naista olemassaolostaan koko ajan:

Sometimes, if I sit very still, I can hear her gurgling underneath the floorboards. She sleeps in my bed when I'm at the grocery store, and when I come back and slam the door, loudly, there are padded footsteps above my head. I know she is around, but she never crosses my path. She leaves offerings on the coffee table: safety pins, champagne bottle corks, hard candies twisted in strawberry-patterned cellophane. She shuffles through my dirty laundry and leaves a trail of socks and bras all the way to the open window. The drawers and air are rifled through. She turns all the soup can labels forward and wipes up the constellations of dried coffee spatter on the kitchen tile. The perfume of her is caught on the linens. She is around, even when she is not around. (HBAOP, 166–167.)

Olento häiritsee naisen elämää sotkemalla tämän lipastot ja asunnon, mutta samalla olento myös hyväntahtoisesti antaa lahjoja naiselle. Vaikka nainen ja olento eivät ole tekemisissä toistensa kanssa, nainen ei voi unohtaa olennon olemassaoloa. Edellä oleva lainaus tuo esiin olennon riippuvaisuuden. Olento ei olisi syntynyt ilman naista

ja naisen koti tarjoaa olennolle paikan asua. Olento tahtoo olla väleissä kertojan kanssa heidän jakaman yhteyden takia.

Kertoja kohtaa olennon uudestaan kuolinpäivänään: "Arms will lift me from my bed - her arms. They will be mother-soft, like dough and moss. I will recognize the smell. I will flood with grief and shame." (HBAOP, 167.) Olento ei kuole naisen mukana, vaan saattaa tämän kuolemaan. Torjunta on tehnyt olennosta ikuisen: "[--] by loving me when I did not love her, by being abandoned by me, she has become immortal" (HBAOP, 167). Vasta kuollessaan nainen pystyy hyväksymään abjektin ja kuvaakin aiemmin torjumaansa olentoa äidin kaltaiseksi. Nainen ymmärtää, että olisi voinut aina hyväksyä abjektin osaksi minuuttaan ja elämäänsä. Nainen olisi voinut hyväksyä lihavuuden osaksi ruumiillisuuttaan, jolloin abjektia ei olisi syntynyt:

She will touch my cheek like I once did Cal's, so long ago, and there will be no accusation in it. I will cry as she shuffles me away from myself, toward a door propped open into the salty morning. I will curl into her body, which was my body once, but I was a poor caretaker and she was removed from my charge.

"I'm sorry," I will whisper into her as she walks me toward the front door.

"I'm sorry," I will repeat. "I didn't know." (HBAOP, 167-168.)

Hyväksymällä lihavuuden nainen olisi elänyt rauhassa yhdessä ruumiissa olennon kanssa. Hän oivaltaa, että olisi voinut opetella hyväksymään ruumiinsa sen sijaan, että vain yritti kontrolloida sitä mahtumaan ruumisnormeihin. Olento ja täten lihava ruumis itsessään ei koskaan tehnyt tai tahtonut mitään pahaan naiselle. Lihavuus oli aina osa naisen subjektiutta.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tutkielmassani olen tarkastellut ”Eight Bites” -novellissa esiintyvää lihavuuden ruumiillistumaa ja abjektia. Tavoitteenani on ollut analysoida lihavuuteen liitettäviä mielikuvia, novellin päähenkilön lihavan ruumiin ruumiinkuvaa, ruumiin kontrolloimisen keinoja sekä lihavuuteen liittyviä abjektin eri muotoja. Peilasin lihavuuden merkityksellistämiseen länsimaisen kulttuurin mielikuvia lihavuudesta, sillä feministisen ruumiinfenomenologian tavoin näen kulttuurin ja subjektin elävän toisiinsa vaikuttavassa vuorovaikutussuhteessa. Täten kulttuurissa vallitsevat käsitykset lihavista ihmisistä vaikuttavat subjektin rakentamaan ruumiinkuvaan.

Tutkielmaani ohjaavat tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaisena lihava naisruumis koetaan aineistossa?
2. Miten lihavaa ruumista pyritään kontrolloimaan ja muokkaamaan, jotta se mahtuisi ruumisnormien rajoihin?
3. Miten abjekti ilmenee aineistossa ja miten se rinnastuu lihavuuteen?

Vastaan kysymyksiin tutkielmani pohjalta luvuissa 3 ja 4. Luvussa 3.1 vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Lihava ruumis koetaan aineistossa epänormaalina ja uhkaavana. Kertoja näkee, että lihavuus voi olla miellyttävän pyöreää, joka ei olisi uhkaavaa. Hän ei kuitenkaan koe omaa lihavuuttaan näin. Ennen kaikkea nainen näkee lihavan ruumiin ruumiina, jota tulee kontrolloida ja pyrkiä muokkaamaan pienemmäksi. Näin hän on omaksunut yhteiskunnassa vallitsevat mielikuvat, joissa lihavat nähdään kykenemättöminä kontrolliin ja joissa lihavien tulee kuitenkin pyrkiä kontrolloimaan ruumiitaan.

Kontrolloiminen on novellin päähenkilön elämää määrittävä teema. Halu kontrolliin vaikuttaa myös naisen suhteeseen tyttärensä Calin kanssa. Vaikutusta on kahdenlaista. Naisella on halu kontrolloida Calia ja heidän välistään suhdetta. Sen lisäksi heidän vaikeaan suhteeseensa on vaikuttanut kertojan ruumiinkuva. Cal on nähnyt, kuinka äitinsä yrittää hallita lihavaa ruumistaan ja kuinka tämä vihaa sitä. Calilla on samankaltainen ruumis äitinsä kanssa, jolloin Cal elää ristiriidassa sen

suhteen tulisiko hänenkin vihata ruumistaan ja ennen kaikkea vihaako hänen äitinsä hänen ruumistaan.

Käsittelen lihavan ruumiin kontrollointia luvussa 3.2. Lihavaa ruumista pyritään kontrolloimaan dieettien ja lihavuusleikkauksen avulla. Kontrolloinnin ja muokkaamisen tavoitteena on ennen kaikkea saada ruumisnormeihin mahtuva ruumis. Länsimaisen yhteiskunnan tämänhetkinen ruumisnormi on hoikka ja atleettinen ruumis naisilla. Novellissa näkyy, kuinka kertoja on omaksunut ajatuksen ruumisnormista ja tehnyt siitä itselleen ideaaliruumiillisuuden. Ruumisnormin mukaisella ruumiilla päähenkilö tavoittelee sosiaalisen hyväksyttävyyden paranemista. Hän on luonut itselleen laihduttamisesta ruumisprojektin, jolla pyrkii kohti ideaaliruumiillisuuttaan. Ennen kaikkea nainen on yrittänyt laihtua kontrolloimalla syömistään kahdeksan palan dieetillä. Kertoja ei kuitenkaan ole kyennyt tähän, jolloin hän päätyy menemään lihavuusleikkaukseen, jossa häneltä poistetaan pysyvästi iso osa vatsalaukkuja.

Abjektia käsittelevään tutkimuskysymykseen vastaan neljännessä luvussa. Aineistossa esiintyvän abjektin jaoin kolmeen erilaiseen muotoon: ostereihin abjektina, lihavaan naisruumiiseen abjektina sekä olentoon lihavuuden konkreettisenä abjektin ilmentymänä. Kaikilla näillä abjekteilla on yhteys naisen lihavuuteen. Osterit toimivat rajana lihavuusleikkausta edeltävän ja operaation jälkeisen elämän välillä. Osterista tulee naiselle abjekti, kun yksi niistä onkin vaikeasti syötävä, jolloin nainen tajuaa ostereiden olevan ihmisten lailla elossa olevia olentoja. Tämä hämärtää naiselle sekä ruoan määritelmän että hänen itsensä ja ostereiden välistä rajaa. Osterit toimivat vertauskuvana novellin olennolle, jolloin ne liittyvät lihavuuden abjektiin.

Ruumiiseen kohdistuva abjekti näyttäytyy ennen kaikkea lihavuuden käsittämisenä abjektina. Novellin päähenkilö kokee lihavuuden vastenmielisenä, jolloin hän tahtoo torjua sen. Tämä synnyttää lihavuudesta abjektin. Nainen ei kuitenkaan pysty torjumaan abjektia, sillä se on konkreettisesti osa hänen ruumistaan eikä hän irrottautumaan ruumiistaan. Kun nainen vihdoinkin laihtuu ja luulee päässeensä eroon abjektista, hän kohtaa talossaan epämääräisen olennon, joka on syntynyt hänen

vanhasta ruumiistaan. Näin olento on lihavuuden abjektin konkreettinen ruumiillistuma. Kertoja luulee vihdoin saaneensa ruumiinsa kontrolliin, mutta olento abjektina näyttäytyy kontrollin murtumisena.

Novelli osoittaa, kuinka lihavuuden stigmatisointi yhteiskunnassa vaikuttaa lihavan ruumiinkuvaan ja lihavuuden abjektin syntymiseen. Tutkielmani on ajankohtainen, sillä edelleen nykypäivänä lihavat saavat kommentteja ruumiinsa koosta ja ulkonäöstä ihan vain syystä, että he ovat olemassa (ks. Omaheimo 2022 & Parkkinen 2022). Aineistossa nousee esiin, kuinka lihavuus vaikuttaa naisilla heidän sosiaaliseen hyväksyttävyyteensä. Novellin päähenkilön laihduttua hän saa sosiaalista palkintoa muilta ihmisiltä ulkonäön kehujen ja laihtumiskyselyjen muodossa.

Novellin lopussa kuvataan naisen kuolemaa, jossa nainen tapaa olennon toisen kerran. Olento ottaa naisen äidillisesti syliinsä ja kantaa tämän ulos talosta. Kertoja tajuaa olleensa huono huoltaja ruumiilleen ja pyytää olennolta eli lihavalta ruumiiltaan toistuvasti anteeksi. Hän ymmärtää, että olisi voinut yrittää rakentaa hyväksyttävää suhdetta lihavuuteensa eikä yrittää torjua sitä kaikin keinoin. Olento ei missään vaiheessa syyttele naista, mikä osoittaa, kuinka monimutkaisia kulttuurissa vallitsevat mielikuvat ovat. Ei ole naisen syytä, ettei hän ole kyennyt rakastamaan ruumiistaan. Varsinkin kun yhteiskunta toistuvasti viestii hänelle lihavan ruumiin vastenmielisyydestä.

Novelli kommentoi nykyajan ilmiötä kehopositiivisuudesta. Kehopositiivisuus on yhteiskunnallista aktivismia, jonka juuret ovat mustien feministien lihavuusaktivismissa. Sen tarkoituksena on lisätä kaikenlaisten ruumiiden hyväksyntää. (Korhonen 2022, 10–11.) Novelli kommentoi länsimaisen kulttuurin tapaa vaikuttaa naisten ruumisnormeista poikkeavien ruumiiden ruumiinkuvaan negatiivisesti. Siksi onkin tärkeää, että kehopositiivista kuvastoa lisätään mediassa.

Lihavuustutkimusta olisi hyvä tehdä myös juuri kehopositiivisuuden kautta, jolloin tutkimukset voisivat nostaa esiin positiivisia representaatioita ruumisnormien ulkopuolisista ruumiista. On kuitenkin tärkeää myös tarkastella lihavuuteen liitettyjä negatiivisia mielikuvia ja lihavuuden abjektia, jotta yhteiskunnan lihavuusstigmojen

vaikutusta lihaviin ihmisiin ymmärretään. Representaatiotutkimus lihavuudesta on olennaista, koska representaatiot ja kulttuurissa vallitsevat arvot elävät vuorovaikutussuhteessa. Representaatiot vaikuttavat niin lihavien ruumiinkuvaan kuin muiden tapaan nähdä lihavat.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Machado, Carmen Maria. 2017. *Her Body and Other Parties* [=HBAOP]. Minneapolis: Graywolf Press.

Tutkimuskirjallisuus

Arya, Rina. 2014. *Abjection and Representation. An Exploration of Abjection in the Visual Arts, Film and Literature*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Averill, Lindsey. 2016. Do fat-positive representations really exist in YA? Review of fat-positive characters in young adult literature. *Fat Studies*, 5(1), 14–31. <https://doi.org/10.1080/21604851.2015.1062708> (22.5.2022).

Bell, Elisabeth. 2018. Feminism and Time in Recent Speculative Fiction. *Language, Literature, and Interdisciplinary Studies (LLIDS)* 2(2), 107–126. <http://ellids.com/archives/2018/12/2.2-Bell.pdf> (13.4.2022).

Bordo, Susan. 2003. *Unbearable Weight. Feminism, Western Culture and the Body*. Tenth Anniversary Edition. Berkeley, Los Angeles, Lontoo: University of California Press.

Bouson, J. Brooks. 2009. *Embodied Shame. Uncovering Female Shame in Contemporary Women's Writing*. Albany: State University of New York Press.

Byers, Michele. 2017. "Fats", futurity, and the contemporary young adult novel. *Fat Studies*, 7(2), 159–169. <https://doi.org/10.1080/21604851.2017.1373242> (22.5.2022).

Campbell, Jessica. 2019. Real Women Have Skins. The Enchanted Bride Tale in Her Body and Other Parties. *Marvels & Tales* 33(2), 302–318. <https://muse.jhu.edu/article/756350> (11.4.2022).

Carlsson Pecharrómán, Beatriz. 2021. *Ghostly Bells and Monstrous Drumming: An Exploration of Intermediality and Supernatural Strangeness in "Especially Heinous"*.

Englanninkielisen kirjallisuuden maisterintutkielma. Linné-yliopisto.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-104347> (20.4.2022).

Casal, Sari. 2021. Sari Casal: Älä kommentoi toisen painoa – saan kuulla näyttäväni upealta, vaikka voin huonommin kuin koskaan. *Yle* 4.2.2021.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/02/04/sari-casal-ala-kommentoi-toisen-painoa-saan-kuulla-nayttavani-upealta-vaikka> (29.5.2022).

Cooper, Charlotte. 1997. Can a Fat Woman Call Herself Disabled? *Disability & Society* 12(1), 31–41. <https://doi.org/10.1080/09687599727443> (29.5.2022).

Cooper, Charlotte. 1998. *Fat and Proud. The Politics of Size*. Lontoo: Women's Press.

Covino, Deborah Caslav. 2004. *Amending the Abject Body : Aesthetic Makeovers in Medicine and Culture*. Albany: State University of New York Press.

Fisher, Samantha. 2021. Monstrous: The Grotesque, Abject, And Monstrous in “The Husband Stitch”. *Beyond Boundaries: Mastering the Liberal Arts* 1(1), 38–50. English Department. San Antonio: University of Texas at San Antonio.
<https://hdl.handle.net/20.500.12588/752> (20.4.2022).

Giraldo, Isis. 2015. “Freakish Fat,” “Wretched Black”: Female abject beings in contemporary Colombian media and culture. *Feminist Media Studies* 15(4), 643–657.
<https://doi.org/10.1080/14680777.2014.994099> (11.4.2022).

Grogan, Sarah. 2008. *Body Image. Understanding Body Dissatisfaction in Men, Women, and Children*. 2. painos. Lontoo & New York: Routledge.

Halonen, Minna & Sanna Karkulehto. 2017. Vedenpaisumus tornikamareissa : sukupuolittavaa väkivaltaa purkavat naisruumiin kokemukset ja eettinen lukeminen. Teoksessa Karkulehto, Sanna & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 188–217.

Harjunen, Hannele & Katariina Kyrölä. 2007. Johdanto. Lihavuustutkimusta toisin. Teoksessa Kyrölä, Katariina & Hannele Harjunen (toim.) *Koolla on väliä – lihavuus, ruumismormit ja sukupuoli*. Helsinki: Like. 9–46.

Harjunen, Hannele. 2002. The Construction of the Acceptable Female Body in Finnish School. Teoksessa Sunnari, Vappu, Jenny Kangasvuo & Mervi Heikkinen (toim.) *Gendered and Sexualized Violence in Educational Environments*. 2. tarkistettu painos. Femina Borealis publication series no 6: Oulu University. 78–91. <http://urn.fi/urn:isbn:9514271505> (29.3.2022).

Harjunen, Hannele. 2004. Lihavuus, stigma ja sukupuoli. Teoksessa Jokinen, Eeva, Marja Kaskisaari & Marita Husso (toim.) *Ruumis töihin! Käsite ja käytäntö*. Tampere: Vastapaino. 243–262.

Harjunen, Hannele. 2007. Lihavuus välitilana. Teoksessa Kyrölä, Katariina & Hannele Harjunen (toim.) *Koolla on väliä – lihavuus, ruumismormit ja sukupuoli*. Helsinki: Like. 205–228.

Harjunen, Hannele. 2009. *Women and Fat: Approaches to the Social Study of Fatness*. University of Jyväskylä. Publications in Psychology, Social Sciences and Philosophy. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/22599> (7.3.2022).

Harjunen, Hannele. 2012. Lihavuus yhteiskunnallisena kysymyksenä. Teoksessa Harjunen, Hannele & Tuija Saresma (toim.) *Sukupuoli nyt! Purkamisia ja neuvotteluja*. Jyväskylä: Kampus Kustannus. 153–172.

Harjunen, Hannele. 2017. *Neoliberal Bodies and the Gendered Fat Body*. Lontoo ja New York: Routledge.

Heinämaa, Sara, Martina Reuter & Kirsi Saarikangas. 1997. Lähtökohtia. Teoksessa Heinämaa, Sara, Martina Reuter & Kirsi Saarikangas (toim.) *Ruumiin kuvia. Subjektin ja sukupuolen muunnelmia*. Helsinki: Gaudeamus. 7–19.

Heinämaa, Sara. 2017. Embodiment and feminist philosophy. Teoksessa Garry, Ann, Serene J. Khader & Alison Stone (toim.) *The Routledge Companion to Feminist Philosophy*. New York: Routledge. 180–193. <https://doi.org/10.4324/9781315758152-16> Haettu osoitteesta <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/56852> 1–26. (23.5.2022).

Hood, Mary Angeline. 2020. Desire and Knowledge: Feminist Epistemology in Carmen Maria Machado's "The Husband Stitch". *The Journal of Popular Culture* 53(5), 989–1003. <https://doi.org/10.1111/jpcu.12953> (21.4.2022).

Husso, Marita. 1994. Abjekti. Teoksessa Eräsaari, Risto & Eeva Jokinen (toim.) *Näkymätön käsite*. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen työpapereita, 88. Jyväskylän yliopisto. 7–22. Haettu osoitteesta <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/49126> (29.5.2022).

Joanisse, Leanne & Anthony Synnott. 1999. Fighting Back. Reactions and Resistance to the Stigma of Obesity. Teoksessa Sobal, Jeffery & Donna Maurer (toim.) *Interpreting Weight. The Social Management of Fatness and Thinness*. New York: Aldine de Gruyter. 49–70.

Jokinen, Eeva, Marja Kaskisaari & Marita Husso. 2004. Ruumiin taju. Rakenteet, kokemukset ja subjekti. Teoksessa Jokinen, Eeva, Marja Kaskisaari & Marita Husso (toim.) *Ruumis töihin! Käsite ja käytäntö*. Tampere: Vastapaino. 7–13.

Karkulehto, Sanna & Ilmari Leppihalme. 2002. Lukijalle. Teoksessa Karkulehto, Sanna & Ilmari Leppihalme (toim.) *Ruumiillisuus. Merkillisiä ruumiita kirjallisuudessa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 8–11.

Karkulehto, Sanna & Leena-Maija Rossi. 2017. Johdanto: lukemisen etiikkaa ja politiikkaa – sukupuolen ja väkivallan risteyksessä. Teoksessa Karkulehto, Sanna & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 9–24.

Keel, Pamela K. 2017. *Eating Disorders*. Second edition. Oxford: Oxford University Press.

Kent, Le'a. 2001. Fighting Abjection. Representing Fat Women. Teoksessa Evans Braziel, Jana & Kathleen LeBesco (toim.) *Bodies out of Bounds. Fatness and Transgression*. Berkley, Los Angeles, Lontoo: University of California Press. 130–150.

Klus, Jason. 2019. *Mobilizing Genre, Revising Politics: The Intersection of Audience, Author, and Allusion in Contemporary Latinx Fiction*. Master's Theses. 218. Master of Arts in English. Bucknell University.
https://digitalcommons.bucknell.edu/masters_theses/218 (21.5.2022).

Knuuttila, Tarja & Aki Petteri Lehtinen. 2010. Johdanto: Representaatio – tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Teoksessa Knuuttila, Tarja & Aki Petteri Lehtinen (toim.) *Representaatio. Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus. 7–31.

Korhonen, Kirsi. 2022. *Visuaalisia vinksahduksia : Instagramin kehoposiitit naiset ja sukupuolittuneisuuden haastaminen*. Sukupuolentutkimuksen pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202205101883> (25.5.2022).

Kristeva, Julia. 1982. *Powers of Horror. An Essay on Abjection*. (*Pouvoirs de l'horreur*, 1980.) Kääntänyt Leon S. Roudiez. New York: Columbia University Press.

Kristeva, Julia. 1992. *Muukalaisia itsellemme*. (*Etrangers à nous-mêmes*, 1988.) Suom. Päivi Malinen. Helsinki: Gaudeamus.

Kutzbach, Konstanze & Monika Mueller (toim.) 2007. *The Abject of Desire. The Aestheticization of the Unaesthetic in Contemporary Literature and Culture*. Amsterdam & New York: Rodopi.

Kyrölä, Katariina & Hannele Harjunen. 2017. Phantom/liminal fat and feminist theories of the body. *Feminist Theory*, 18(2), 99–117.
<https://doi.org/10.1177/1464700117700035> (14.5.2022).

Kyrölä, Katariina. 2006. Ruumis, media ja ruumiinkuvat. Teoksessa Mäkelä, Anna, Liina Puustinen & Iris Ruoho (toim.) *Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus. 107–128.

Levy-Navarro, Elena (toim.) 2010. *Historicizing Fat in Anglo-american Culture*. Columbus: The Ohio State University Press.

Machado, Carmen Maria. 2022a. *About*. <https://carmenmariamachado.com/about> (28.3.2022).

Machado, Carmen Maria. 2022b. *Books*. <https://carmenmariamachado.com/writing-1> (28.3.2022).

Machado, Carmen Maria. 2022c. *Media*. <https://carmenmariamachado.com/media-1> (28.3.2022).

Machado, Carmen Maria. 2022d. *Writing*. <https://carmenmariamachado.com/writing> (28.3.2022).

Merrell, Sophia K. 2018. *Fat Fiction: Normalizing Fat Bodies in Literature*. University Honors Theses. 548. Bachelor of Arts (B.A.) in English and University Honors. Portland State University. <https://doi.org/10.15760/honors.548> (22.5.2022).

Mikkola, Hanna. 2012. *“Tänään työ on kauneus on ruumis on laihuus” : Feministinen luenta syömishäiriöiden ja naissukupuolen kytköksistä suomalaisissa syömishäiriöromaneissa*. Kirjallisuuden väitöskirja. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-0744-8> (1.4.2022).

Murray, Jessica. 2020. They don't make plus sized spacesuits : A fat studies analysis of selected literary texts. *Literator: Journal of Literary Criticism, Comparative Linguistic and Literary Studies*, 41(1), a1660. <https://doi.org/10.4102/lit.v41i1.1660> (22.5.2022).

Mustajoki, Pertti. 2020. *Lihavuuden leikkaushoito (lihavuusleikkaus)*. Duodecim, terveyskirjasto. 13.1.2020 <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00845> (28.3.2022).

Omaheimo, Raisa. 2022. Raisa Omaheimon kolumni: Lihavuuteen liitetään ominaisuuksia jotka eivät oikeasti liity painoon mitenkään. *Yle* 5.5.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12423304> (25.5.2022).

Paasonen, Susanna. 2010. Sukupuoli ja representaatio. Teoksessa Saresma, Tuija, Leena-Maija Rossi & Tuula Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino. 39–49.

Palin, Tutta. 2004. Ruumis. Teoksessa Koivunen, Anu & Marianne Liljeström (toim.). *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. 225–244.

Parkkinen, Pia. 2022. The New Yorker esittelee näyttävästi suomalaisvalokuvaaja Iiu Susirajan töitä – Yhdysvalloista kysyttiin, mitä nakkeja hän teoksissaan käyttää. Yle 24.5.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12459571> (25.5.2022).

Rantalainen, Laura. 2020. *Lapsenpyöreystä läski-identiteettiin : Lihavuuden representaatiot* Laura Lähteenmäen teoksessa Marenkikeiju ja Niina Revon ja Seita Parkkolan teoksessa Jalostamo. Kotimaisen kirjallisuuden pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020070246760> (22.5.2022).

Reuter, Martina. 1997. Anorektisen ruumiin fenomenologia. Teoksessa Heinämaa, Sara, Martina Reuter & Kirsi Saarikangas (toim.) *Ruumiin kuvia. Subjektin ja sukupuolen muunnelmia*. Helsinki: Gaudeamus. 136–167.

Rogers, Kristen. 2022. We need to stop complimenting weight loss. Here's what to say instead. CNN 20.4.2022. <https://edition.cnn.com/2022/04/20/health/weight-loss-compliment-harm-wellness/index.html> (29.5.2022).

Rossi, Leena-Maija. 2010. Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikkaa. Teoksessa Knuuttila, Tarja & Aki Petteri Lehtinen (toim.) *Representaatio. Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus. 261–275.

Rousseau, Pascale. 2021. *Rethinking the Monster: The Condemnation of Rape Culture Through the Female Monstrous Body in Myriam Gurba's Mean and Carmen Maria Machado's "The Husband Stitch"*. Maîtrise en littératures d'expression anglaise - avec mémoire. Université Laval. <http://hdl.handle.net/20.500.11794/69817> (20.4.2022).

Shelton, Sarah A. 2016. "As their waistlines recede" : Tracing and challenging the fat quest in young adult literature. *Fat Studies*, 5(2), 172–190. <https://doi.org/10.1080/21604851.2016.1146117> (22.5.2022).

Shilling, Chris. 1993. *The Body and Social Theory*. Lontoo: Sage.

Sisättö, Vesa. 2015. Mitä on spekulatiivinen fiktio? Teoksessa Leinonen, Anne (toim.) *Kirjoita kosmos. Opas spekulatiivisen fiktion kirjoittamiseen*. Uusittu laitos, 2. painos. Turku: Suomen Tieteiskirjoittajat ry. & Turun yliopiston tieteiskulttuurikabinetti ry. 9–17.

Storm, Hanna. 2017. "Enkä ikinä saa lapsia" : Reproduktion pakko suomalaisissa syömishäiriöromaaneissa. Teoksessa Karkulehto, Sanna & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 136–161.

Wiećkowska, Katarzyna. 2020. Silence and Fecundity in Carmen Maria Machado's *Her Body and Other Parties*. *Litteraria Copernicana* 35(3), 81–89. <https://doi.org/10.12775/LC.2020.037> (25.5.2022).

Wilson, Natalie. 2020. *Willful Monstrosity: Gender and Race in 21st Century Horror*. Jefferson: McFarland & Company Inc.

Woodard, Jennie. 2020. *Exploring the Marginalized Voice: Queering Form in Contemporary Short Fiction*. Honor's College. 597. English and Women's, Gender and Sexuality Studies. The University of Maine. <https://digitalcommons.library.umaine.edu/honors/597> (20.4.2022).